

Răsunetul cultural

Magazin literar și artistic

Realizat de Societatea Scriitorilor din Bistrița-Năsăud

An. X; Nr. 4 (108), aprilie 2022

Apare lunar sub egida Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Cluj

ISSN 2784 – 0034 ISSN-L 2784 – 0034

**În orizontul Teatrului Municipal "Liviu Rebreanu",
Bistrița va găzdui Gala Premiilor UNITER 2022!**

pag. 3

Șezătoare literară la Uniunea Scriitorilor Filiala Cluj

Filiala Cluj a Uniunii Scriitorilor din România a marcat cum se cuvine Ziua Internațională a Poeziei. La sediul acesteia a avut loc o șezătoare literară, moderată de Irina Petraș, președinta Filialei. Scriitorii și-au prezentat volumele apărute în perioada pandemiei și au susținut recitaluri din creația proprie. Au fost prezenți: Alice Valeria Micu, Andrei Gazsi, Hanna Bota, George Vulturescu, Menuț Maximilian, Andreea Hedeș, Olimpiu Nușfelean, Emilia Poenaru Moldovan, Ștefan Borbély, Constantina Raveca Buleu, Mariana Gorczyca, Rodica Marian, Horia Bădescu, Marius Țion, Victor Constantin Măruțoiu, Gabriela Gențiana Groza, Adrian Popescu și Doina Cetea.

Foto credit: Alice Valeria Micu și Andrei Gazsi

Vă dorim, dragi cititori ai suplimentului Răsunetul Cultural, Lumină în viața dumneavoastră.

Să ne întâlnim sănătoși și voioși!

Hristos a înviat!

EDITORIAL

Menuț Maximilian

De Paști

În sat
Haine cernite
Și post negru

Ouă roșii
Mielul jertfit
Spovedanie.

Foto: Adrian Lipceac

Zilele revistei „Caiete Silvane”

Centrul de Cultură și Artă al Județului Sălaj, sub egida Consiliului Județean Sălaj, Primăriei municipiului Zalău și Filialei Cluj a Uniunii Scriitorilor din România a organizat cea de-a 14-a ediție a Zilelor revistei „Caiete Silvane”. Evenimentul a inclus în prima zi, simultan, desanturi scriitoricești la Colegiul Național „Silvania”: Imelda Chința, Ioan Maria Oros, Alice Valeria Micu, Menuț Maximilian, Olimpiu Nușfelean; Liceul Pedagogic „Gheorghe Șincai”: Carmen Ardelean, Simona Ardelean, Marcel Lucaciu, Viorel Mureșan, George Vulturescu; Colegiul Tehnic „Alesandru Papiu Ilarian”: Ioan Pinte, Ion Pițoiu-Dragomir, Vorel Tăutan, Doina Ira Tăutan; Liceul de Artă „Ioan Sima”: Ancuța Mărieș, Ioan F. Pop, Daniel Săuca; Liceul Ortodox „Sfântul Nicolae”: Florin Horvath, Dina Horvath, Angela Maxim, Corina Știrb Cooper. Apoi, în sala „Porolissum” a Centrului de Cultură și Artă al Județului Sălaj a avut loc lansarea de carte și ședință a Cenaclului literar „Silvania” în memoriam Daniel Hoblea: „Revanșa lucidității” (Editura „Caiete Silvane”, 2022), proiecția filmului „Fata Morarului”, lecturi publice, lansări și prezentări de cărți și reviste. Vineri, dimineața în sala „Porolissum” a avut loc lansarea de carte Ion Pop, „Ferestre. Antologie. 1966-2021” (Editura „Școala Ardeleană”, 2021), urmată de o lectură publică a autorului, prezentată de Daniel Săuca, Viorel Mureșan și Vasile George Dâncu. După-masa a avut loc lansarea de cărți apărute la Editura „Caiete Silvane” – „Arca poeziei. 50 de poeți străini în selecția lui Viorel Mureșan”; Menuț Maximilian, „Literatura/cultura, dincolo de pandemie”; Marcel Lucaciu, „Cenușa orelor - antologie” (în coeditare cu Editura „Școala Ardeleană”); Carmen Georgeta Ardelean, „Idiogramă în filigran”; Simona Ardelean, „Spații, puncte, noduri, filme”; Alice Valeria Micu, „Mașina de plâns”. Lecturi, lansări, prezentări de cărți și reviste: Andrea H. Hedeș, Gheorghe Glodeanu, Olimpiu Nușfelean, George Vulturescu, Menuț Maximilian. Sărbătoarea s-a încheiat cu un concert de jazz cu Nadia Trohin & Mircea Tiberian, sub genericul „Îndrăgostiții n-au nevoie de cuvinte”. La mulți ani, Caiete Silvane !

Vasile George Dâncu

10 ani fără MAMA - GAFTA DÂNCU
(17 octombrie 1935 - 30 martie 2012)

Viața ta, Copilăria mea

„ți-am adus
dragu' mamii
de tăte”
îmi spuneai
după ce lăsam traista și plasele
în mijlocul garsonierei
fusesem după tine la gară și luasem autobuzul 9
îmi era cam rușine
cu tine țărancă
luasem traista în spinare plasele în mâini
și mergeam repede
cu câțiva metri înaintea ta
să nu mă vadă cineva
tu înțelegeai
veneai după mine ca un cățel
dar ca să nu te lași nici tu strigai
„mai lasă-le jos
dragu' mamii
că ți-or fi grele
c-am adus de tăte
de la Runc”
mergeam în continuare repede
prefăcându-mă că nu te aud
după ce am lăsat bagajele în mijlocul garsonierei
închiriate cu 100 de euro
mi-ai spus
„ți-am adus de tăte
dragu' mamii
plăcintă cu brânză
de aia bună
un pui să-ți fac o tocană
cum îți place ție
mere din grădina plantată de tată-tu săracu’

amu cred că și oasele i-s putrede
de când o murit
cârnaț de acela pe care îl mânci cu poftă
castraveți murați cum îți plac ție nesărați
o plasă de cartofi
o pungă de ceapă
o legătură mare de usturoi
un borcan de silvoiță
că nu știi dacă mai am putere să fac și la anu’
ți-am adus și niște țuică
da’ nu mai mult de o jumătate
că știu că atunci când te apuci de băut
nu te mai poți opri
trei pungi cu făină de mălai
că știu că-ți place mămăliga
și bagă la cap amu
aici pe fundu’ trăistii
printre celofane hârtii și tăt felu’ de miezuri
ți-am adus Copilăria de la Runc
frumos împachetată în ziaru’ județean Răsunetul
ai grijă de ea
ține-o în casă printre cărțile tale dragi
să nu o duci pe la filme
să o uiți prin vreun hol de cinema
nici pe la crâșmă să o lași pe lângă
tăt felu’ de sticle goale
nici în delegațiile tale
să nu o uiți în tren sau într-o gară
că românu’ bată-l cucu’
nu știe să întoarcă lucrurile pierdute
nu-i ca la noi la Runc
când venea unchiu’ tău poștașu’ satului
noaptea beat
și-și uita geanta cu banii de pensie în cărare
și veneau dimineața sătenii și i-o aduceau
ai grijă de ea dragu’ mamii
că eu am avut
poate nu mai vin la tine că-s beteagă și slabă
și și dacă o să vin n-o s-o mai pot aduce
de grea ce-i”

așa am făcut
Mamă
am pus-o la loc de cinstă
unde îmi țin hârtiile și puținele manuscrise
într-o cutie tare de banane în dulap
sub hainele de iarnă
tot acolo în luna lui martie 2012
am pus frumos
într-un plic de E.ON Gaz
(factura am plătit-o
cu întârziere
și am aruncat-o
iar plicul l-am păstrat)
am pus după cum spun
într-un plic de E.ON Gaz
Viața ta
sunt acolo toate
și așa cum nu vreau să-mi revăd manuscrisele
deși am grijă de ele
așa fac
și cu Copilăria mea
și cu Viața ta

Din „Universul Mama”, Casa de Editură Max Blecher

În orizontul Teatrului Municipal "Liviu Rebreanu", Bistrița va găzdui Gala Premiilor UNITER 2022!

foto: Nicu Cherciu © TNC

Primarul Ioan Turc a primit vizita unei delegații a Uniunii Teatrale din România pentru pregătirea organizării la Bistrița a Galei UNITER, ediția 30. Potrivit acestuia, împreună cu președintele Aura Corbeanu, directorul de programe Carmen Marinescu, scenograful Irina Moscu și regizorul Radu Afrim, au fost discutate aspectele tehnice ale unui eveniment de anvergură ce va avea loc, în 4 iulie 2022, la Palatul Culturii.

"Bistrița intră, astfel, alături de Sibiu, Cluj-Napoca, Timișoara, Iași, Oradea, Alba Iulia, Craiova și Târgu Mureș, într-o galerie selectă a orașelor care au găzduit ediții ale galei în afara Bucureștiului.

E încă un pas înainte spre atingerea unui deziderat ce va purta și un nume: Teatrul Municipal „Liviu Rebreanu”, declară primarul Ioan Turc.

Conform statutului Uniunii Teatrale din România, Senatul UNITER – Consiliul Director acordă în cadrul Galei Premiilor UNITER, Premiul de Excelență, Premiile pentru Întreaga Activitate și Premiile Speciale. Pe baza propunerilor primite din partea teatrelor și a propunerilor membrilor Senatului UNITER, în ședința din data de 14 martie 2022, Senatul a acordat următoarele premii:

Premiul de Excelență: ION CARAMITRU – În memoriam Premiul pentru întreaga activitate actriță: DANA DOGARU Premiul pentru întreaga activitate actor: VIRGIL OGĂȘANU Premiul pentru întreaga activitate regie: ANDREI BELGRADER – În memoriam

Premiul pentru întreaga activitate scenografie: ADRIANA GRAND

Premiul pentru întreaga activitate critică și istorie teatrală: nu se acordă

PREMII SPECIALE

Premiul pentru valoarea proiectului original HEKTOMERON inițiat de VLAD DRĂGULESCU la Teatrul Național „Marin Sorescu” Craiova

Premiul pentru dezvoltarea spectacolului de muzical în România: RĂZVAN MAZILU

Premiul pentru creativitatea video design-ului și mapping-ului în spectacolul „Plugarul și Moartea”, dramatizarea și regia Silviu Purcărete, de la Teatrul Național „Vasile Alecsandri” Iași: ANDREI COZLAC

Premiul pentru rolul educativ al proiectului de teatru și muzică CLASIC E FANTASTIC – copilăria marilor muzicieni

Premiul pentru susținerea constantă a tinerilor regizori prin proiectul COMEDIA ȚINE LA TINERI de la Sala Nouă a Teatrului de Comedie București

NOMINALIZĂRILE PENTRU PREMIILE GALEI UNITER 2022

Pentru a XXX-a ediție a Galei Premiilor UNITER, juriul de nominalizări a fost alcătuit din criticii de teatru Alina Epîngeac, Doina Papp și Maria Zărnescu. Spectacolele care au intrat în atenția juriului sunt cele care au avut premiera în perioada 1 ianuarie – 31 decembrie 2021.

Nominalizările pentru anul teatral 2021 sunt următoarele:

Cel mai bun spectacol

„Hoții”, scenariul dramatic după piesa lui Friedrich Schiller de Réka Dunkler și Florin Vidamski, regia Florin Vidamski, Teatrul „Tomcsa Sándor” Odorheiu Secuiesc
„Macbett” de Eugène Ionesco, regia Silviu Purcărete, Teatrul Maghiar de Stat Cluj
„Plugarul și Moartea” de Johannes von Tepl, dramatizarea și regia Silviu Purcărete, Teatrul Național „Vasile Alecsandri” Iași

Cea mai bună regie

Balázs Benő Fehér pentru regia spectacolului „Iarba roșie” de Boris Vian, Teatrul Național Târgu-Mureș – Compania „Tompá Miklós”
Radu Iacoban pentru regia spectacolului „Vițelul de aur” de Ilf și Petrov, Teatrul „Maria Filotti”, Brăila
Horia Suru pentru regia integralei „Trilogia Minelor” de Csaba Székely, Teatrul Dramaturgilor Români, București
Cea mai bună scenografie
Cosmin Florea pentru scenografia spectacolului „Trei piese triste”, după Maurice Maeterlinck, scenariul și regia Radu Afrim, Teatrul Național „Vasile Alecsandri” Iași
Cristina Milea pentru scenografia spectacolului „Steaua fără nume”, adaptare după Mihail Sebastian, regia Cristian Ban, Teatrul „Maria Filotti” Brăila
Matej Sýkora pentru decorul spectacolului „Hoții”, scenariul dramatic după piesa lui Friedrich Schiller de Réka Dunkler și Florin Vidamski, regia Florin Vidamski, Teatrul „Tomcsa Sándor” Odorheiu Secuiesc

Cel mai bun actor în rol principal

Tudor Cucu Dumitrescu pentru rolul Alan Strang din spectacolul „Equus” de Peter Shaffer, direcția de scenă Victor Ioan Frunză, Teatrul „Stela Popescu”, București
Marius Turdeanu pentru rolul Verșinin Alexandr Ignatievici din spectacolul „Trei surori” de A.P. Cehov, regia Andrei și Andreea Grosu, Teatrul Național „Radu Stanca” Sibiu

Lóránd Váta pentru rolul Lopahin Iermolai Alexeevici din spectacolul „Livada de vișini” de A.P. Cehov, regia Yuri Kordonsky, Teatrul Maghiar de Stat Cluj

Cea mai bună actriță în rol principal

Diana Buluga pentru rolul Andreea Tomuță din spectacolul „Nu mai țin linia ocupată” de Alexandra Felseghi, regia Adriana Lazăr, Teatrul Național Cluj-Napoca
Nicoleta Lefter pentru rolul Svetlana Allilueva din spectacolul „Aici Moscova” de Iulia Pospelova, regia Catinca Drăgănescu, unteatru București
Ana Bianca Popescu pentru rolul Maria din spectacolul „Maria de Buenos Aires”, regia, coregrafia și costumele Răzvan Mazilu, Teatrelli București

Cel mai bun actor în rol secundar

Csaba László pentru rolul Zita Szilveszter din spectacolul „Grand Hotel Pasărea Retro”, textul și regia Radu Afrim, Teatrul Național Târgu-Mureș – Compania „Tompá Miklós”
Bogdan Nechifor pentru rolurile din integrala „Trilogia Minelor” de Csaba Székely, regia Horia Suru, Teatrul Dramaturgilor Români, București
Vlad Udrescu pentru rolurile din spectacolul „câine cu om. câine fără om”, texte de Lia Bugnar, Dan Coman, Simona Goșu, Maria Manolescu, Oana Pellea, Radu Tudoran și Radu Afrim, regia, video și universul sonor Radu Afrim, Teatrul Național „Marin Sorescu” Craiova

Cea mai bună actriță în rol secundar

Silvana Negruțiu pentru rolurile din spectacolul „Disco '89: Cele 7 morți ale Mihaelei Runceanu”, textul și regia Catinca Drăgănescu, Apollo 111 București
Gabriela Popescu pentru rolul Fraulein Schneider din spectacolul „Cabaret”, libretul de Joe Masteroff, după piesa lui John Van Druten și povestirile lui Christopher Isherwood, regia, coregrafia și costumele Răzvan Mazilu, Teatrul Odeon București
Tamara Popescu pentru rolurile din spectacolul „câine cu om. câine fără om”, texte de Lia Bugnar, Dan Coman, Simona Goșu, Maria Manolescu, Oana Pellea, Radu Tudoran și Radu Afrim, regia, video și universul sonor Radu Afrim, Teatrul Național „Marin Sorescu” Craiova
Critică teatrală
Călin Ciobotari
Anca Hațiegan
Cristina Modreanu

Cel mai bun spectacol de teatru radiofonic

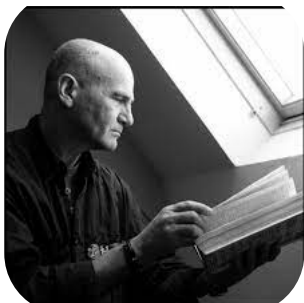
„Cazul Tudor Vladimirescu”, scenariul și regia artistică Gavril Pinte, Societatea Română de Radiodifuziune și Teatrul „Elvira Godeanu” Târgu Jiu
„Radio Noir. Povestiri polițiste”, dramatizarea radiofonică și regia artistică Mihnea Chelaru, Societatea Română de Radiodifuziune
„Un secol de teatru românesc la Chișinău – Revanșa memoriei interzise”, scenariul Mariana Onceanu, adaptarea radiofonică Magda Duțu, regia artistică Petru Hadărcă, Societatea Română de Radiodifuziune
Cel mai bun spectacol de teatru TV / teleplay
„Mantaua”, după Nikolai V. Gogol, regia Alexandru Lustig, TVR1
„Repetiție de seară” de Csaba Kiss, regia Csaba Kiss și Daniel Șerbănică, Casa de Producție TVR
„Ziua Z” de Ionuț Sociu, regia Bobi Pricop, Teatrul de Stat Constanța

Debut

Oana Jipa pentru rolul Connie din spectacolul „Efecte secundare” de Lucy Prebble, regia Vlad Bălan, unteatru București
Irisz Kovacs pentru regia spectacolului „8 tați” de Tina Müller, Teatrul de Stat Constanța
Réka Oláh și Fanny Nagy pentru scenografia spectacolului de teatru-vitrină „Pe perioadă nedeterminată”, regia Vladimir Anton, Teatrul „Tomcsa Sándor” Odorheiu Secuiesc

Anotimpuri

Patru anotimpuri trec an de an prin viața noastră. De la primăvara cu alaiul ei de flori, trecem la vara însorită cu vacanțele prelungi, apoi la toamna cu bobocii ei și cu recolte bogate, apoi și la iarna de gheață și feeria fulgilor de nea. Care este anotimpul preferat și cum se regăsește el în arta (scrierile / picturile) dumneavoastră?

Alexandru Jurcan

Ca o plapumă de cristal

Întrebarea acestei anchete mă trimite spre copilărie, la acele compuneri cu anotimpul preferat și chiar vibrez de entuziasm, în ton cu Brâncuși – „când nu mai suntem copii, suntem morți”. Așa e, precis. Deci... anotimpul meu preferat? Nu stau pe gânduri, am ales de mult timp răspunsul: iarna. De ce? Iarna începeau poveștile. Truda părinților mei se potolea. Zăpezile domoleau asperitățile, necazurile. Sub ele se cocea speranța altor primăveri. Fața lumii spălată de albul imaculat!

Poate de aceea mama și-a ales iarna... ca să dispară în vata unei eternități adânc cernute. Atunci am scris romanul Revelion cu sicriu, ca să immortalizez o iarnă a despărțirii. În concepția mea, Sisif iubește și el iarna, când își fixează popasul, când pune jos stânca de pe umăr. În poeziile mele, câinii se ascund în trupul zăpezilor. Trenurile albastre aleargă spre orașele albe. Crăciunul a rămas sărbătoarea mea magică, atunci când (cum scriam într-un poem) „în dreapta șoptește ninsoarea/în stânga soba de lut.../somnul tău ca o plapumă de cristal”. Iarna e final și început, într-o osmoză aritmică.

Iarna citesc mai mult. Așteptarea sărbătorilor recheamă ecouri ale copilăriei. Eminescu iubea mult iarna: „Îmi place - atuncea-n scaun să stau în drept de vatră/ S-aud câinii sub garduri că scheaună și latră/ Jăriticul să-l potol, să-l sfarm cu lunge clești/ Să cuget basme mândre, poetice povești”. Dacă întreb uneori „unde ești, copilărie?”, răspunsul se conturează: în sufletul celui ce întreabă.

Nicolae Goja

Toamna cu parapanta

Omul este o pădure de gânduri, așa că și sufletul nostru frunzos are tot patru anotimpuri.

În primăvară, am săpat o fântină adâncă de 75 de metri, împreună cu Nicu-fîntînar. După trei zile, dintr-o dată, apa a bulbucit și ceva s-a rupt în mine, căci era roșie ca vinul din canceau. „Se limpezește, nu te speria!”, a zis el, dar așa a rămas.

În vara toridă, am văzut cerul negru de fum, ardea șura vărului Mitruț, am fugit cu toții acolo, vaca avea părul ars și ochii albi, coagulați de dogoarea fierbinte a focului, dobitoacul blajin nu vroia să iasă din grajd. Noaptea în șir am visat incendiul uriaș și oamenii cu ochii roșii scuipau și flăcările nu se stingeau în fața ploii de scuipat, mai gros al bărbaților, mai subțire al femeilor...

Anotimpul meu preferat este toamna, cînd via miroase a tămîie. Un preot uriaș își flutură reverenda neagră în vînturelul serii și împrăștie izul de busuioac și coarnă. Într-una din acele nopți, sufletele morților se întorc și stafiile de abur alb se împrăștie pe hotar, precum umbrele lunii, iar acest spectacol autumnal apare în viile din Cicîrlău, cînd moșii vin să miroasă strugurii copti. Răcoarea serii face pielea boabelor să crape atît cît gurile lor să poate linge și suge mustul precum furișei și moliile de noapte.

Nu știam că-mi place, dar rochia de mătase i-a curs la picioare și a urcat în pat. Tremuram cu gîndul că la miezul-noapții se transformă în Marțolea, îi cresc gheare cînd mă îmbrățișează, din sîni îi curge vin translucid și nu-l poți deosebi de otravă. Vei bea, prietene, și vei țînji pînă la următoarea toamnă, sufletul tău nu va avea odihnă!

Primăvara nu sînt același om, vecinii mă văd tîind via cu barba netunsă de șase luni, se sperie și se întreabă cine-i Omu Pădurii. Om sau urs, urs sau om, of, cît îi iubesc pe acești indivizi cu telefon mobil ce sună speriați la 112 și cît de mult îmi place să beau vin cu Nicu-fîntînar; tot nu înțelege de ce am nevoie de apă de la 75 de metri adîncime. - E un act de creație, i-am răspuns. Dar tu cum cîștigi zece mii de lei într-o zi?

Credeam că va ezita să-mi povestească, de teama fiscului. Firma lui de familie concurează pe piața puțurilor de apă cu una din oraș. Observînd că utilajele mari nu pot intra în curțile din sat, Nicu a construit o mașină de forat cît o căruță, pe care a montat prăjina și foreza cu dinți de diamant industrial. Dar fîntînarii au un coșmar, scapă adesea foreza scumpă în puțul adînc, și doar Nicu-fîntînar poate să o scoată, a fost cîndva sculer-matrișer. (A inventat pentru asta un dispozitiv cu gheare de Marțolea pe interior, dar totul e secret!)

Din banii cîștigați cu mintea, Nicu-fîntînar și-a cumpărat o parapantă, zboară peste sat și ne face de sus cu mîna. Nu crede în mituri icarice, ci doar în puterea științei, dar cînd are „defecțiuni sufletești”, atunci pornește motorul ultra-ușor și parapanta îi ridică trupul peste turnul bisericii și apoi pînă deasupra munceilor vulcanici din jur. Coboră transfigurat și ne povestește ce a văzut în cer, iar noi îl credem pe cuvînt.

Nicolae Băciuț

Iarnăprimăvarăvarătoamnă

Anotimpul meu preferat e primăvaravarătoamna, un anotimp lung, în care mă regăsesc clipă de clipă, fiind fascinat de toate minunățiile pe care ni le revelează.

Cum să nu te capteze miracolul cu care firul de iarbă, cu tot alaiul de verde înconjurător, răzbește spre lumină, cum să nu te te lași pătruns de razele fierbinți ale soarelui, pînă în

măduva oaselor, în miez de vară, simțind că și tu însuși începi să aduni în tine puteri nebănuite, pentru ca să poți trece apoi prin spectacolul culorilor, în care Dumnezeu se întrece pe sine, și ca să poți simți, în cele din urmă, că albul nu e culoare, ci doar traducerea într-o limbă necunoscută a liniștii.

Sunt născut în decembrie, sunt omul care s-a retras în „Muzeul de iarnă” (versuri, cartea mea de debut) și care a consolidat „Memoria zăpezii” (versuri, a doua carte), care și-a presărat drumul literar cu multă zăpadă, ca și cum ar fi cenușa din poveste, pentru a nu mă rătăci la întoarcerea acasă.

Căci acasă e iarnăprimăvarăvarătoamnă.

Cornel Cotuțiu

Dau două veri pe o iarnă

„Oferta” s-a încheiat cu trecerea timpului; altfel spus, cu înaintarea în vîrstă.

Aveam preferința pentru anotimpul verii cîta vreme am putut face baie în Someș. Rîul trece la 200 de metri de casa părintească. Pentru mine, rîul și anotimpul vara se asociau volens-nolens.

În primul an de studenție mi-am amînat ultimul examen pentru toamnă. Asta nu pentru că era examen la italiană, dar fusese planificat ultiu, pentru jumătatea lunii iunie. Or, la o astfel de vreme, mă perpeleam, gîndindu-mă la plajele cu nisip de pe malurile rîului, la bălăceala din apa ușor răcoroasă, la zbenguiala jocului de polo, la plonjeurile de la înălțimea

punții ce se arcuiește de pe un mal la celălalt, la performanțele în „bronzarea” pielii.

Nu am iertat Someșul pentru cumplita inundație de la începutul deceniului 8, cînd în casa noastră apele lui murdare au intat în odăi, ridicîndu-se pînă la 1, 75 metri

Treptat-treptat anotimpul verii a intrat în dizgrație, canicula, a început să-mi displace și, pe neștiute, am început să agreez iarna. Asta într-atît, încît în 2019 cartea pe care am tipărit-o la editura Charmides, Bistrița, are titlul „În căutarea zăpezii”.

Extrag din acest volum cîteva, secvențe, pentru a-mi motiva atașamentul pentru acest anotimp:

Un personaj îi spune prietenei: „Trăiesc certitudinea că există o intransigență a iernii, care te curăță de zgura zbaterii zilnice, o intransigență care intimidează lichelismul, ticăloșia, prostia. Altfel spus: iarna suntem mai puțin meschini, ranchiunoși, nătîngi, decît în celelalte anotimpuri.”

Prietena se asociază mărturisirii iubitelui: „Doar iarna poți luneca pe dealuri, pe munți, pe trotuare. Numai ea te lasă să zămislești...

— ... Fără durerile facerii...

— ... oameni de zăpadă, deci oameni care nu știu ce e suferința, tristețea, spaima...

— ... Ci doar seninătatea, zămbetul.”

Iarna nu înseamnă numai anotimp, ci și un șirag de sărbători religioase și laice și jocuri pentru care vârsta nu contează.

Oferta din titlu poate avea, desigur, nenumărate conotații sentimentale.

Simona-Grazia Dima

Vară-n noiembrie

Nu mă număr printre cei cu idiosincrazie la unul dintre anotimpuri, toate îmi plac, la fiecare depistez trăsături prețioase, unice. Dacă m-aș hotărî totuși să-mi aleg momentele cele mai stimulativ din an, ei bine, preferințele mi s-ar îndrepta înspre toamnă, îndeosebi spre un interval bine circumscris al ei, de circa două-trei săptămâni, între ultima decadă a lunii septembrie și jumătatea lui octombrie. O vreme de aflat chiar și în plin noiembrie, mai ales în anii recentți, când clima cunoaște prefaceri. Punctez acest moment într-un poem cu titlul Vară-n noiembrie, publicat în volumul

Havuz (2020), din care citez: „Cândva în noiembrie/ e vara noastră,/ târziu glorios,/ în stare să ne-adune-n/ somnuri treze,/ pe drumuri/ de diamant marin/ cu muchiiile topite,/ și să ne vindece/ prin patima/ ce nu rănește”. Atunci aerul capătă o limpezime desăvârșită, îndemn spre contemplație și reculegere. E clipa unui bilanț, nu neapărat act omenesc, cât ordonare a stadiilor parcurse până la abandonul calm în puterea celor superioare. Culoarele virează înspre alb, auriu, galben-orange și turcoaz, dobândesc un soi de răceală, departe de a fi alienantă, dimpotrivă, emanând un aer de intimitate cristalină, extatică, primitoare. De parcă o floare de gheață s-ar desface cu bucurie și te-ar invita în petale. Excluză este atunci orice frenezie – nu te mai temi să mergi cu pași lenți, meditativi, să te odihnești pe bănci, prins în discrete conclavuri prietenești ori de familie, între frunzele care cad. Mișcările devin prelungi, topite în magma gândurilor. Într-un poem închinat toamnei metafizice, Toamna metaforei, din volumul Pisica de lemn pictat (2018), am încercat să captez în versuri consonante o asemenea dispoziție: „Într-o mare orange/ dintr-un colț vătuț al orașului.../ există toamna... Nimeni nu are totuși nimic de spus,/ aceasta e sfințenia... Vom fi mereu – un fir secret al bucuriei,/ un gând subțire,/ savurând acolo/ misterul cositului văratic/ și dând un preț tăierii/ firului de iarbă ca unei muzici delicate./ Vom umple peisajul de lumină”. Este, desigur, prezentă în peisaj și opulența culesului celor din urmă roade, dar faptul nu mă preocupă. După cum nici sezonul ploilor, al drumurilor inundate de mazăgă, ce urmează, nu mă atrage în mod deosebit. Cât încă destrămarea se anunță, însă e mai degrabă absorbție în spirit decât lichefiere, cât timp cuvântul pare să stea imobil pe o muchie de cuțit, iată clipele, pentru mine, ideale. Și nu pot să nu amintesc poemul Concert de seară din volumul La ora fulgerului (2009): „Și acum vom vorbi despre contaminări/ și transmițeri, despre amânarea crimei/ până la transmutarea ei în belșug,/ despre tot ce uită de sine și/ se îndepărtează de margini,/ devenind TOAMNA...”.

Hanna Bota

Bogat fără să știi

Era octombrie 2009, eu mă aflam la antipozii, în emisfera sudică a planetei, în Insulele Pacificului de Sud, Arhipelagul Vanuatu, Insula Tanna. Acolo era primăvară, o climă tropicală, în care se disting două anotimpuri, unul ploios și unul secetos. Era un veșnic verde, vegetația abundentă închidea cărările de la un parcurs la celălalt, încât băștinașii erau nevoiți să pornească la drum cu macete, că dacă se închide cărarea, să poată deschide drumul tăind uriașele frunze și

liane care se întindeau ca niște reptile vegetale cuprinzând totul. Acolo am avut pentru prima dată conștiența că dacă m-aș uita cu mare atenție la o frunză de bananier, dacă aș putea sta nemișcată vreo oră, aș putea vedea frunza crescând, atât de repede se schimba dimensiunea plantelor. Era fascinant, dar, oarecum, și înfricoșător, pentru o occidentală ca mine, obișnuită cu o așezare mai domoală a ordinii naturale. Deși îmi plăcea la nebunie ce tocmai trăiam, deși fiecare zi însemna o nouă experiență, eu fremătând de nerăbdare de a mai descoperi ceva, am realizat lipsa pe care clima aceea o conținea; deși blândă și potrivită pentru comoditatea vieții, avea un mare minus: lipsesc schimbările drastice pe care ni le oferă nouă cele patru anotimpuri. Trăind într-o veșnică primăvară-vară, nu cunoști culorile toamnei, desfrunzirea amară și melancolică, crengile golașe după o brumă, mestecenii galbeni lepădându-și într-o singură noapte toate frunzele ce-au atârnat tremurând în ultimele zile înainte de cădere, luate în plutire la orice adiere, de la roșu-aprins-arămiu, până la toate nuanțele calde brune. Nu cunoști umezeala crengilor golașe înnegrite de ploi, apoi prima ninsoare, zăpezile scârțâind sub pași, crivățul, roșeața obrajilor bătuti de vânt.

Băștinașii de pe insulele pe care am locuit în săptămânile acelea îmi povesteau miturile lor, majoritatea legate de natură, copaci, plantare, rodire, mituri ancestrale ale originii triburilor lor. Ședeam în jurul focului sau în colibă, ei pregăteau mesele lor fruste, coceau taro în jar, îmi povesteau despre nevoia de a fi în echilibru cu natura: să nu iei mai mult decât îți trebuie să trăiești, că altfel natura te pedepsește. Și-am înțeles că ei nu erau săraci, chiar dacă trăiau în sărăcie, ci erau mulțumiți cu puțin pentru a nu strica echilibrul fragil, ceea ce noi, prin consumerismul nostru, hotărât că am destabilizat. Notam cu sârguință tot ce aflam despre viața lor, despre relația lor cu natura și anotimpurile, cu totemurile care guvernau credințele și ritualurile lor, ca să pot să-mi scriu la întoarcere cartea. Apoi îmi cereau să povestesc și eu despre lumea mea. Mai ales copiii mă înconjurau cât era ziua de lungă, fascinați de prezența femeii albe. Voiau să le povestesc despre lucruri pe care ei nu le știu. Cum sunt orașele, cum ne sunt casele, cum sunt zăpezile? De ce cad frunzele toate și rămân copacii goi? Cum se fac frunzele galbene, roșii și brune, apoi... păduri întregi fără o frunză... Cum

cade zăpada din nor, plutind pufoasă ca petalele florilor? E greu să le povestești copiilor despre ierni înzăpezite și gerul mușcând până ți se învinețesc degetele. Ei nu știau ce e frigul pătrunzător, n-aveau reprezentarea celor povestite despre țara mea, televizoare nu aveau (nici curent electric), eu nu dusesem cu mine poze ca să le arăt cum se acoperă pământul de pătura albă a zăpezii, așa că ceea ce spuneam suna ireal. Eu eram fascinată de ceea ce aveau ei, ei, fascinați de ceea ce trăiam noi.

Când m-am întors în țară, era un noiembrie ploios, pe drumul spre casă am trecut prin păduri de foioase colorate în nuanțe de tristețe și umezeală. Iubesc toamna. Mă emoționează trecerea îmbrăcată în blândețe și melancolie, natura își ia rămas bun: ca să nu semene a moarte, se îmbracă în frumusețe colorată. Și m-am simțit foarte bogată. Nu realizezi bogăția propriei vieți decât când viața te pune să o compari cu lipsurile celorlalți. Chiar și cele patru anotimpuri ale climei temperate mi se păreau un dar pentru care nu am fost suficient de mulțumitoare, până n-am realizat că alții nici măcar nu-și pot închipui cum este.

Elena Mitru

Vară de foc

După ce ne-am perpelit într-o Vară de foc și am sperat zi de zi că se va împlânzi, nu am găsit o soluție mai bună decât să dorim tot mai mult ca Toamna să-și amintească de noi și să vină cât mai repede. Să-și amintească de locurile pe unde a sălășluit cu un an în urmă. Ne sufocasem de tot, nu mai aveam destul aer, nici apă. Nu mai știam unde să ne ascundem, să găsim o umbră cât de mică, un locușor mai retras și mai răcoros, să ne putem trage puțin sufletul. Nu mai doream să ne ducem nici la Marea cea mare, nici la plaja arzătoare ca să ne schimbăm la culoare. Ce o fi avut cu noi această Vară că s-a supărat și a devenit așa de înfocată?

În luna lui „Cuptor”, i-am dat dreptate, era luna ei, o lună aparte, cea mai arzătoare din an. Avea și ea, Vara, îndatoririle ei, să pârguiască fructele, să coacă grânele și toate bogățiile ce se pregăteau pentru cules în vremea lui „Gustar” care bătea la ușă. Dar ea, și-a uitat focul aprins până târziu la „Răpciune” către „Brumar” și parcă nici nu se gâdea să se retragă spre alte meleaguri unde era așteptată.

Dacă am văzut așa, am lăsat-o cum era și ne-am văzut de ale noastre, până, iată, într-o zi când parcă dintr-odată s-a arătat Toamna cam supărată. Noi ne gândeam că ea o să se întoarcă însoțită de o ușoară adiere, cu pletele-i în vânt, cu stropi de rouă prin grădini, cu bagajul îngreunat de minunățiile ce ni le aduce an de an. Dar, de unde? S-a burzului într-o zi rău de tot, a aruncat un frig tare peste noi, de simțeam că o fi deja larnă afară. Nu ne venea a crede că Toamna s-a înrăit așa de repede. A acoperit cerul cu ditamai norii îmborțoași de apă și negri, negri, i-a răvășit de colo-colo cu vântul zăpăcit și el prin toate cotloanele și nu i-a lăsat până nu s-au spart și au dezlănțuit o ploaie torențială cu șiroaie de apă și fulgere și trăznete peste toți și toate.

Povestea asta a durat cteva zile, când mai aprig, când mai ușor, până s-a oprit în sfârșit. Atunci Toamna parcă obosise de atâta supărare și s-a retras discret peste coclauri, să se reazeze frumos cum îi stă ei bine și o știm de totdeauna.

Am observat că și anotimpurile au început să se sfădească între ele, să se între-pătrundă, să nu mai înțelegem un timp care este unul sau altul. Știu doar că din această „răzmeriță” mulți ne-am ales cu nasurile înroșite și cam plângăcioase, cu vocile miorlăitoare și cu ochii înlăcrimați de răceala care și-a găsit locul acolo unde noi nu o dorim.

Gata! S-a arătat soarele, care a revenit cu intenții mai bune pentru noi neputincioșii, să schimbe ceva. Și-a dat mâna cu doamna Toamnă!

Nicoleta Milea

Toamna mea!

Anotimpuri!

Mutații de trăiri, de viziuni, de imagini.

Caligrafierea trecerii în/pe/trecere!

Cu o consecvență exemplară, de mai multe decenii, iarna, primăvara, vara îmi explorează teritoriile lirice. Dar toamna și-a conturat din ce în ce mai clar arealul, în decursul anilor, cucerindu-și supremația.

Împlinirea germinației!

Întâmplări comune introspectate dinlăuntrul individualității creatorului!

În favoarea surprinderii esențelor, o nobilă iluminare!

Cred că de aceea, fără încetare, mă raportează la ea, la toamna mea!

Metaforele au prins în universul ei respirația insolitei clipe a ivirii în Lumină. O apropiere dusă până la contopire....

De atunci, cu fiecare dimineată, îmi deschid ochii în ceața mieroasă a zorilor, iar cerul, plin de farmec, mai cascadează o dată a trezire printre copaci și flori. Stăpân pe mijloacele de expresie, corul păsărelelor anunță că, peste noapte, cercul de foc al lunii a topit arămiul toamnei pe chipul naturii.

Mă ascund după trunchiul uni copac bătrân și ascult trilurile păsărelelor, mult mai zgloabii decât mine. Ele pot atinge înaltul, eu doar mi-l imaginez și chiar mai mult, mi-l cobor în suflet. Toată ființa mea vibrează...

O vrăbiuță cu ochii de lumină mă privește cu un fel de uimire nemărită vreodată. Raze strălucitoare se joacă pe covorul de o frumusețe inefabilă, cu irizări aurii. Foșnetul frunzelor cântă în toamnă, iar eu mă bucur să văd cum înfloresc lumina.

O sărbătoare-mi este clipa și eu, atât de fericită, că nici nu am văzut când cerul a coborât pe umerii copacilor privind în sufletul meu. O zână cu chip de rod, sub o umbrelă larg deschisă, îmi ține dorul ostatic.

Mă sperii și nu vreau să fug împotriva timpului. Nimic nu mai văd, doar aud o voce: sunt eu, nu-ți fie teamă....

Dintotdeauna am visat. Am visat și ziua, cu ochii deschiși, perfecțiunea divină a naturii. Aripa îmi cresc, de frunze aburii, cu care zbor în raiul iubirii.... Îmbrățșez cerul și simt cum bătaie inimii îmi spun povestea... Focul creației mă pătrunde...

Privirea îmi alunecă departe, foarte departe, în pădurea de la marginea timpului. Pășesc fermecată printre copaci de lumină, de o tulburătoare și ireală frumusețe. Cu șoapte muiate în culorile și parfumul toamnei, îmi aud sufletul, nestăvilit fluviu în nemărginirea naturii.

Dimineata își deschie ochii în lumina mieroasă a zorilor.

Îți mulțumesc, între faptă și gând, m-ai ales, Toamnă, să-ți fiu Cuvânt!

Melania Cuc

Anotimpul sunt eu!

M-am născut în crucea verii, pe 22 iunie, firesc este să fiu solară și, indiferent de vârsta mea biologică să mă împac cu acest segment de anotimp blând și cu miros de flori de sânziene în peisaj. Iubesc vara fără să îmi pun întrebări și fără să caut răspunsuri filosofice pentru acțiunile mele ce se interferează cu acest anotimp. Mă identific cu vara rurală, aproape coșbuciană, dar și cu vara urbană, care îmi amintește de Bucureștiul în care m-am maturizat ca persoană.

La urma urmei, anotimpul sunt eu, el merge după mine ca trena unei rochii pe care o îmbrac în funcție de ocazie. Dacă eu sunt bine cu mine, și anotimpul meu este aproape

perfect; are culori sănătoase, are aromă de pâine, are un rost al lui bine definit. Anotimpul acela este fertil. Eu scriu cel mai bine vara, înconjurată fiind de zidurile din clorofilă ale arborilor, de liniștea ciupită din când în când, de niscaiva sunete, așa ca o coardă de chitară, în mâna unui artist nativ. Dar, pot să scriu perfect și pe timp de moină, în toamnele târzii, morocănoase. Scriu și iarna, privind din când prin fereastră la ningerea zilelor. Nu prea scriu primăvara, nu am stare să rămâne pe pagină o zi întreagă, în timp ce afară Lumea întreagă se schimbă la față.

Fără să caut dinadins, am scris în cărțile mele despre vară, despre Vară ca personaj literar și chiar substantiv folosit pentru a întregi un titlu de roman. „Vara leoaicei” este o carte născută și crescută în lunile de vară, am folosit sau ... m-a folosit aici, Anotimpul. Un anotimp atemporal, pe care l-am putut mima literar.

Mi-e dragă vara, mi-e dragă ca o persoană de încredere, ca un personaj autentic și care mă asigură, că împotriva furtunilor bune, a vântului ce-i șfăcuie pielea, a ploilor cu grindină cât oul de găină... ea nu cedează niciodată. Îngenuncherea ei dinaintea cataclismelor și a Omului, nu-i ireversibilă.

Cel mai tare îmi place clipa aceea din ziua lungă de vară când nu e nici zi deplină dar nu e nici noapte întreagă. Nu-i nici înserare, dar nici lumină încât să poți citi ziarul, așa, întins pe iarbă-n grădină. Atunci când Cerul se schimbă ca și cum un meșter de biserici ar turna vopsele din ulcele îngerilor. Pajiștile se scutură de polenuri peste brazda cernoziomului în care dorm cei de ieri și de Alaltăieri...

În crepuscul de vară, mirosurile sunt pipăibile și toate insectele își redimensioneaza

ză existența efemeră. Chiar și sub asflatul încins de caniculă, greierii prind să cânte într-o limbă pe care până și noi, oamenii, le-o recunoaștem. În crepuscul, eu sunt ca într-o taină. Dar, ce este Taina dacă nu un mod prin care transcedem timp și spațiu pentru a ne întâlni cu noi înșine?

Am scris despre o zi de vară cu fulgere și tunete, zi în care a fost zidită-n nemurire Ana lui Manole. Am scris despre vara Daciei Diugan, din romanul Femeie în fața lui Dumnezeu, dar am scris și depre iarna în care haitele de lupi în înfrățire cu ultimul om al pădurii dau Timpul înapoi pe mosorul vremii.

În poemele mele, anotimpurile se succed alandala, nu au un rost anume. Aici e vară, dincolo e iarnă și între cele două maluri ale Timpului, așa cum îl cunoaștem în emisfera noastră pământeană, nu prea e loc decât pentru mugurii unui cais.

Totuși, anotimpul sunt eu, și pot să fiu convinsă că pot face dintr-o zi cu ninsoare, zi de vară caniculară. Când sufletul meu e blând și se pliază perfect pe evenimente cotidiene, acceptă tot ceea ce Viața îi pune pe tavă, în față, atunci Anotimpul din prezent dispăre pur și simplu. Aș putea spune că sunt o ființă pe care anotimpurile nu o poartă de mână. Merg doar cu ele, aparent normal, afluiam laolaltă prin Calendar, dar rămân cu gena mea de vară-perpetuă.

Am pictat pe pânză, am pus în rame mii de maci și de trandafiri, crini, gălbenele și alte flori ce se deschid în luna lunie. Am pictat și detalii ale unei primăveri târzii, siluete de oameni și altele de cocori, pe un fond cu cer schimbător. Nu am prea pictat zăpezișuri, viscole nici frunzele scuturate din arbori seculari. În schimb, am pictat multe femei cu rochii lungi și buchete de flori sălbatice în brațe, și în fața unora dintre ele, am trasat garduri imaginare din sârmă ghimpată. Ce am fi noi fără Metafore?

Da, și Anotimpurile sunt niște metafore, forme subtile de comunicare.

Eu cred în regenerarea Timpului prin anotimpuri, așa ca într-o formă de biruință a vieții spirituale asupra morții biologice. Vara mea este anotimpul mărturisitor a trimfului tuturor seminelor din Arca lui Noe.

Scriitorul care sunt îmi trăiesc vara perenă la maximum, cu durere și stropi de nebulie frumoasă, cu pace aproape monahală și discordia dintre minte și inimă; și ce dacă literele acestea vor deveni (sau nu) poeme?! Vara mea este Vara leoaicei dar m-am născut în Zodia Racului.

Uniunea Scriitorilor din România - Filiala Cluj
Muzeul de Artă Cluj-Napoca
Editura Neuma

Cuvânt și imagine

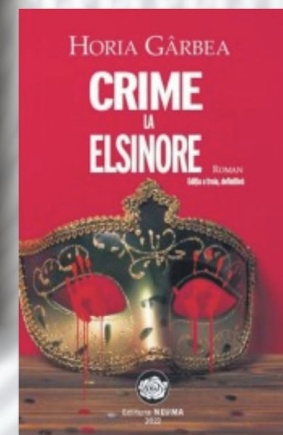
Triplă
lansare
de carte

Gabriel Chifu
Mircea Bochiș

Răzvan Voncu

Horia Gârbea

Vernisaj expoziție Mircea Bochiș

Joi, 7 aprilie 2022, ora 17
Muzeul de Artă Cluj-Napoca

Adolescenta din tramvaiul 6 și Copilul de apă

Consiliul Județean Bistrița-Năsăud și Biblioteca Județeană „George Coșbuc” Bistrița-Năsăud au organizat lansările de carte: Cornel Cotuțiu – „Adolescenta din tramvaiul 6” (Editura Școala Ardeleană, 2021); Menuț Maximinian – „Literatura / cultura, dincolo de pandemie” (Editura Caiete Silvane, 2022); Menuț Maximinian – „Copilul de apă / Bimbo d’acqua” (Editura Junimea, 2022). Au prezentat: Claudia Feldrihan, Doina Macarie, George Vasile Dâncu, Olimpiu Nușfelean. Amfitrion: Ioan Pinte. Pentru cititorii noștri spicim din cuvintele de la lansare.

Ioan Pinte

Cunosc foarte bine literatura pe care o scrie Cornel Cotuțiu. El este prozator dar, în același timp, este și un foarte subtil eseist și polemist. Știu cu toții că domnul profesor este un polemist de forță, dar revine de foarte multe ori la proză. În ultimele cărți, în proza lui Cornel Cotuțiu sunt, oarecum, și altfel de texte, ca să le spunem așa, ficțiunea face casă bună cu texte care vorbesc despre realitatea înconjurătoare, prioritate care conține prieteni, situații,

momente aparte din cultura județului Bistrița-Năsăud. Cărțile lui Cornel Cotuțiu se citesc foarte ușor și, în același timp, sunt cărți foarte bine ilustrate și bine tehnoredactate. E o plăcere să parcurgi o asemenea carte, cu texte adecvate și cu foarte multe ilustrate, cu fotografii.

Menuț Maximinian este un autor de lăudat. Are o evoluție ascendentă, formidabilă. Vă invit să citiți

textele pe care le publică în revistele din Transilvania. Menuț scrie acum în revista „Apostrof” aproape număr de număr, scrie în „Tribuna”, în „Caiete silvane”, în „Mișcarea literară”, în „Steaua”. Sunt reviste de prestigiu din România. În aceste reviste, Menuț publică și poezie și, sigur că, în momente faste, își adună textele critice, eseurile, poeziile în cărți foarte bine gândite și alcătuite. Cartea de poezie „Copilul de apă” apare sub egida Bibliotecii.

Am fost foarte curios să citesc din cartea „Literatura, cultura dincolo de pandemie”. Vă invit să citiți această carte pentru că e o carte foarte bine scrisă, cu texte foarte serioase pe teme fundamentale, despre autori foarte-foarte importanți. Volumul de versuri „Copilul de apă” apare la o editură prestigioasă din România, Editura Junimea. În această colecție au mai apărut, printre alții, Liviu Antonesei, un foarte bun poet român și un eseist de excepție, Ovidiu Genaru, la fel, un poet de primă mărime în literatura română, și Ioan Paul al II-lea, pentru că Papa a fost și poet și a fost publicat într-o traducere la Editura Junimea. Cartea lui Menuț este oarecum „apărată” de două texte esențiale, texte critice, un text scris de Constantin Cubleșan – poet, eseist, critic literar și istoric literar de mare prestanță și o postfață de Andrei Moldovan. E o carte bine structurată, are și o versiune în limba italiană realizată de o traducătoare foarte bună de la Satu Mare care este născută în județul nostru, la Nușeni.

Olimpiu Nușfelean

Cornel Cotuțiu este, înainte de toate, un prozator de cursă lungă, începând cu romane. Cotuțiu este un autor, un prozator, un bun scriitor, un prozator de proză scurtă sau relativ scurtă, povestiri scurte. Dacă veți citi cu atenție, povestirile lui sunt foarte bine scrise, în sensul construcției, în sensul elaborării discursului și acela al atingerii caracteristicilor ființelor personajelor pe care le zugrăvește aici. Este atent foarte mult cu fraza sa, poate face din asta și un cult, atenție care pe urmă se răsfrânge și în cazul articolelor de ziar. Menuț ca poet scrie scurt, concis, concizie generată de natura eului său poetic, mergând pe sugestii într-un univers care merge de la arhaic până la moderna actualitate. Poezia lui este expresia unei limpeziri, până la urmă și a unei limpeziri literare, în general. Această limpezire se observă mai ales în cărțile sale de critică literară, cum este și cartea prezentă acum „Literatura, cultura dincolo de pandemie”. Această carte este scoasă de Editura Caiete silvane care are și o revistă, revistă la care Menuț este deja un om al casei. Până la urmă e un privilegiu faptul că revista a fost interesată să propună editurii și editura să scoată această carte. Merită să-l felicităm pe Menuț și să-l urmărim cu interes. El trebuie să știe că este un om de bază al scrisului bistrițean, al culturii bistrițene.

Claudia Feldrihan

Mi-a plăcut caracterul modernist al scriiturii lui Menuț Maximinian din volumul „Copilul de apă”. Vă invit într-o călătorie imaginară să descoperiți, aceia dintre dumneavoastră care nu ați descoperit încă, ce înseamnă „Copilul de apă”. M-a frapat titlul. De ce copilul și de ce apă? Chiar dacă inițial par niște cuvinte ce au simboluri uzitate cumva, pentru oricine, un copil înseamnă o împlinire, înseamnă o bucurie, înseamnă un început, o naștere. La fel și apa. E primordială, înseamnă izvorâre, naștere, înseamnă regres, înseamnă forță, înseamnă totul. De ce asocierea acestor termeni foarte puternici ca simbol? Să fie această carte - „Copilul de apă” – o definiție pentru poezia pe care o vede Menuț? Căutând răspunsuri, am început să citesc și primul text din volumul omonim a configurat cumva destinul lui poetic raportându-l – și vă veți întreba mai ales cei cu mai puțină experiență de viață – la culesul de ierburi și la pescuit. Iată două preocupări ale omului arhaic, ale omului care era în

echilibru cu natura și care ne duc cu gândul la un univers cumva arhaic, dar foarte-foarte valoros. În aceste preocupări din volum, am văzut niște trimiteri spre satul lumină, satul energie al lui Lucian Blaga, în care parcă am avut senzația că se coboară o divinitate umanizată, asemenea poemelor cu îngeri ale lui Vasile Voiculescu. Are o multitudine de peisaje, peisaje tipice din Transilvania, surprinse, de altfel, în primăvară în Transilvania, unde ne imaginăm și acum căpițele de otavă, ulițele satului, biserica ce miroase a cer și, nu în ultimul rând, Maica Sfântă ce bea ceai de fructe de pădure. Vă veți întreba cum bea ceai de fructe de pădure și ce poate însemna această metaforă? Eu am încercat să o descifrez și m-am dus cu gândul la faptul că divinitatea trăiește și printre noi, modernii, că există colind, există lumea veche satului. Ne vom înveli cu gândurile noastre așa cum ne învelim cu o haină și ne îndeamnă apoi să ieșim în orașul nostru modern, acolo unde melcii gustă din dulceața depozitată în borcane englezești și nu ne mai spune nimic decât că ne-am întâlnit într-un sărut: mâna ta era în prelungirea mâinii mele/ acum nu ne mai spune nimic/ decât... vă mulțumesc.

Doina Macarie

Construită tematic după coordonata destinului, cartea „Adolescenta din tramvaiul 6” ilustrează tematica variată a vieții, a morții, cu toate nuanțele și motivele din câmpul semantic al destinului: Astfel prozele scurte conțin elemente precum „cimitirul”, „cavoul”, pe care unii îl construiesc înainte de trecerea în neființă, pentru a fi siguri că nu vor avea de așteptat nimic de la cei rămași. Se identifică un joc de cuvinte „chilie”, „cochilie”: „Dom-nu-le... – rosti silabele însoțindu-le cu un pumn în volan. Dom-nu-le, ce-a fost mai întâi? ... Ce-a fost mai întâi - „chilia” sau „cochilia”? Profunzimea constatării vine ca un balsam: Vasăzică, melcul cu sine, în ființa lui, e purtătorul propriei sale mănăstiri – în chilia sa. Iar când vrea să stăruie în ea, trage protector, peste sine... cochilia. ”. Cartea este densă și se caracterizează prin substanțialitate, datorită capacității de a reflecta esența concretă a vieții: iubirea și complexitatea sa, gelozia, de asemenea, datorită dorinței de cunoaștere a dreptății, adevărului, demnității, categorii morale absolute. Pulverizarea deschiderii pe care o dorește autorul are ca rezultat o construcție mentală a cititorului după ce timpul lecturii a expirat. Tendința modernă de a lăsa nelămurit cititorul, de a-l determina să pornească toate resorturile minții, având la dispoziție o serie de asocieri, creează sentimentul că, privită cinstit, viața pune întrebări, care, nu toate își vor găsi răspunsul multumitor pentru un individ care conștientizează efemeritatea clipei. Mesajul acestei cărți este că aceste întrebări trebuie să continue să vibreze și după ce se termină textul.

Prin această carte, scriitorul Cornel Cotuțiu își relevă virtuțile unui povestitor-eseist și moralist în egală măsură, prin capacitatea de a se integra subtil, ca observator atent al lumii pe care o transpune în pagină, coborând, în manieră personală, transcendentul în imanent și metafizica în poetizare a unei experiențe care-i va marca destinul scriitoricesc și cel de om.

Prin această carte, scriitorul Cornel Cotuțiu își relevă virtuțile unui povestitor-eseist și moralist în egală măsură, prin capacitatea de a se integra subtil, ca observator atent al lumii pe care o transpune în pagină, coborând, în manieră personală, transcendentul în imanent și metafizica în poetizare a unei experiențe care-i va marca destinul scriitoricesc și cel de om.

George Vasile Dâncu

Menuț Maximinian lucrează la o carte pe care eu o consider de referință – „Spiritul locului”. Este o carte complexă și, prin urmare, avem de lucru la ea foarte mult. Este o carte alcătuită de el în care ia toți marii scriitori din județ, de la Ion Pop Reteganul până la cel mai recent – Zorin Diaconescu, Dan Coman sau Ioan Cioba - și antologează, selectează textele despre ținutul nostru, Bistrița. Și nu doar că face acest lucru cu scriitorii care s-au născut aici, dar alege invitați care au scris, mari scriitori care au scris despre acest județ, de la Iorga până la cel mai recent scriitor contemporan. O să vă placă această carte. Cornel Cotuțiu, dincolo de cărțile pe care le scrie, este autorul a două „butoane” extraordinare din literatura română. El când își așteaptă colegii, confrății scriitori la Gara din Beclean, spune cam așa: Bine ați venit în ținutul occidental al județului Bistrița-Năsăud, Beclean pe Someș și, tot la zece ani, Someș pe Beclean. Așa-i întâmpină el pe scriitori. Și, bineînțeles, mai spune că numele acestui județ trebuie să se schimbe din Bistrița-Năsăud în Coșbuc-Rebreanu. În aceste ecărți este o întâlnire, o sinteză între publicist – scriitorii scriu și cărți de publicistică, probabil v-ați întâlnit cu Eminescu și Arghezi care au scris și publicistică, probabil că ați studiat-o ca gen literar – și, ca orice ardelean care se respectă, de ce să simți publicistica în proza sau proza în publicistică, el le amestecă, pune între aceleași coperti și publicistica, și proza. Și ies niște lucruri frumoase. Menuț Maximinian folosește foarte mult și foarte frumos această figură literară – sinestezia. În psihologie înseamnă, când auziți, de exemplu, mâna catifelată, se întâlnesc doi stimuli, două senzații, practic o metaforă în psihologie. Menuț are „mirosul ninsorii”, „mirosul cerului”, „mirosul sărbătorii”. Normal că nu miroase cerul, dar vine poetul și vă arată această metaforă că poate mirosi și sărbătoarea. Luați cu voi această carte de Paști pentru că este un ghid de a vă întoarce la bunici, la satul românesc, la Paști. Sunt cele mai frumoase poeme de primăvară – Primăvară în Transilvania - și cele mai frumoase poeme despre sărbătoarea tradițională în Ardeal: „Mi-am scris numele pe crucea din copac/ semn al biruinței./ Gusta-va Eva din fructul oprit/ va da de numele meu/ și iarba va striga a Înviere”. Asta este poezia, găsește, diminuează, ceea ce este în viața zilnică. Trebuie să vezi cum poate poetul să găsească formula ca iarba să strige a Înviere. Asta este formula poetică care spune că a sosit primăvara și au sosit sfintele sărbători de Paște.

Despre reverberația cucurigului

Eram la munca pe teren, într-o localitate rurală, într-un sat situat în Lenningen Tal (Valea Lenningen), și, în pauza de amiază, am ieșit să iau o gură de aer curat, să mă mai dezmořesc și să ofer ochilor și altceva drept hrană decât veșnicele acte și registre, mai mult sau mai puțin prăfuite, o caracteristică inerentă activității din arhive. Mai mult, din cea în care mă aflăm de acea dată, nu prea se vedea cine știe ce pe singurul geam cu care era prevăzută încăperea, mult prea mic pentru a absorbi suficientă lumină. Este obositor să lucrezi opt ore la lumină artificială, o știm mulți dintre noi, iar cu această situație mă întâlneam relativ des prin arhivele primăriilor, de-a lungul a mai multor zeci de ani, de când trăiesc și muncesc în D.

În schimb, se auzeau multe vehicule, fie ele autoturisme ori camioane, un trafic de altfel normal pentru o șosea regională (Landes Straße Nr. 365). Mi-am făcut un obicei în a ieși în pauza de amiază, unul pe care îl „respect” și astăzi, căci, să recunoaștem, acest lucru cere și o anumită doză de disciplină, mai ales când condițiile atmosferice nu prea fac cu ochiul, căci plouă și vântuiește și pe aici, ba uneori într-o asemenea măsură, încât mi s-a întâmplat de mai multe ori să trăiesc scene cu copaci dezrădăcinați, și asta nu la munte, ci aici, lângă Stuttgart, pe un relief destul de jos.

În ziua aceea aveam însă noroc, natura era scăldată în lumina și, mai ales, căldura îmbelșugată a zilei de vară.

Am luat-o pe un drumeag de câmp, lăsându-mă plăcut mângâiat de razele de soare, căci vara era, cum ziceam, la ea acasă. Copiii veneau, bucuroși, de la școală, în aer plutea o tihnă plăcută, iar la cele câteva imbis-uri pe care le vedeam de la o oarecare depărtare, se stătea la o coadă destul de respectabilă, lucru iarăși cât se poate de normal, căci era ora prânzului. Furat de peisaj, dar și de gândurile mele rătăcind oarecum dezordonat prin diferite colțuri ale forului interior, am fost „trezit” de ceva care m-a trimis în trecutul vremurilor de copilărie. Un „cucuriguuu!”, prelung și penetrant, așa cum îmi era el stocat într-un colț, altfel destul de stingher, al memoriei. Spun stingher pentru că aici, în lumea „nouă” în care m-am mutat, nu țin minte să mai fi avut ocazia unei astfel de trăiri. Am fost atât de luat cu sine de acel cântat al cocoșilor, care venea dintr-o grădină situată în imediata apropiere a potecii pe care mă aflam, încât m-am văzut proiectat în casă părintească de la Maieru. Acolo, în fiecare dimineață, mai cu seamă în vreme de vară, eram trezit de cucurigu-urile repetate la intervale scurte, mai precis, mult prea scurte pentru a readormi. Acuma nu știu eu dacă asta era realitatea în ceea ce privește intervalele, dar eu așa le resimțeam. Și, sunt sigur, atâția alți copii ori tineri din partea locului. Mai ales în vremea adolescenței, aceste recitaluri, oricât le-aș privi eu astăzi sub aspectul lor plăcut - adică al aceluia care îmi trezește amintiri legate direct de mediul în care am văzut lumina zilei și am petrecut anii de aur ai copilăriei - erau uneori enervante. Nu aveau nici un fel de pardon, nici măcar duminica, singura zi din săptămână în care se putea dormi „cât cuprinde”, după o expresie, cred, încă vehiculată. Spre aducere aminte, în vremurile la care mă refer, și sâmbăta era zi lucrătoare, iar noi, copiii, mergeam ca în orice altă zi din săptămână, la școală. În memoria afectivă îmi înflorise un fior plăcut, acela al zilelor din copilărie, când, cu toată munca specifică vieții de la țară - pe care noi, copiii, o luam drept de la sine înțeleasă - retrăiam niște vremuri care întârziu mult mai mult peste lucruri și peste oameni, o simbioză care în anii de mai târziu, în percepția mea, avea să se răească. Peste ani, mai precis peste decenii, când veneam în concediu în locul copilăriei - unul căruia, cel puțin în gând, îi mai spun și în ziua de azi „acasă”, găseam aproape totul schimbat. În primul rând mama înainta în vârstă - dar îmbrățișarea ei de bun venit era la fel binefăcătoare precum cu decenii în urmă (trecuse, cândva de la apelativul „puiu ‘mamii’ la cel de „dragu’ mamii”, și bine făcea, căci, între timp, foloseam eu acea formulă când mă adresam fiicei mele. Sora mea și fratele meu, precum și eu însumi, nu ne mai măsuram direct în ani ci, prin faptul că observam cum ne creșteau copiii (ca din apă, cum se zicea pe acolo), și nu mai conteneam să ne mirăm de asta. Casele din împrejurimi mi se părea că au invadat în curtea noastră și a casei bunicilor, și asta nu pentru că s-ar fi dublat la număr, ci îmi creau impresia că erau de trei ori mai multe decât în amintirile mele. Pe „drum”, întâlneam anumiți oameni care, cumva nedumeriți, se uitau la mine și nu știau de unde să mă ia - lucru care mi se întâmpla și mie în repetate rânduri când încercam să-i identific. Verile, căci numai vara mergeam în vacanță acolo, împreună cu familia, deveniseră între timp zăpușitoare, nu rareori alunecate într-o „bujală”, cum îi plăcea mamei și bunicii să o numească, iar noi ne amuzăm de acest „măierenism” care, astăzi, fonetic, îmi pare de proveniență mai degrabă slavă. Și multe altele, de la densitatea traficului rutier, la puzderia de magazine și magazinele, un adevărat vacarm, în anii 1970 pur și simplu de neînchipuit. Ce lumi și vremuri diferite... Închipuți-vă, noi, copiii, făceam un fel de concurs/joc: număram mașinile „lux” (autoturismele) care treceau pe stradă, iar dacă cea de a 100-a era roșie, „numărătorul” era declarat învingător. Mai trebuie menționat că șoseaua principală din Maieru

a fost asfaltată abia pe la sfârșitul anilor 1960 ori pe la începutul deceniului care le-a urmat. Azi, când mă uit la poze din acea vreme, realizez cât de vechi dar și de fermecătoare pot fi, mai ales că ele sunt în alb-negru. E răspândită practica prin care poze vechi, care au prin sobrietatea lor un farmec aparte, sunt prelucrate, aduse la nivelul tehnicii de azi, respectiv li se împrumută culoare, se corectează luminozitatea etc. Eu unul nu sunt prea încântat de o astfel de adaptare și, cu siguranță, mulți alții, cel puțin cei din leatul meu. Să lăsăm trecutului ceea ce și cum îi aparține. Sunt, desigur, subiectiv.

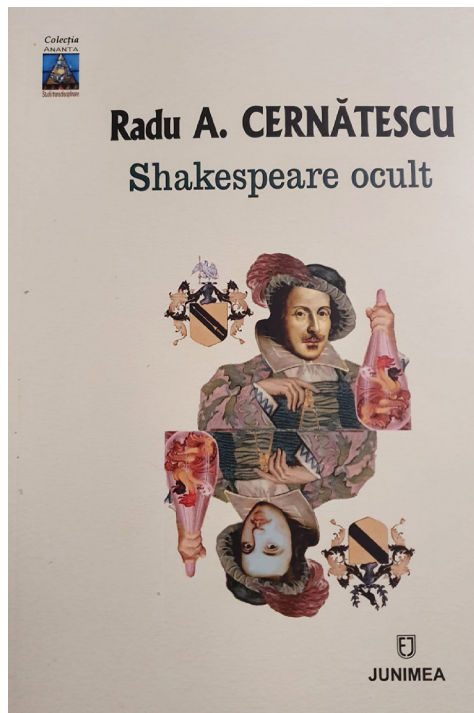
Dar să revin la cucurigu de aici. Desigur că el se întâlnește la „firme de specialitate”, în germană așa numitele Bauernhof (aș traduce prin gospodărie țărănească, aflate de cele mai multe ori, la munte, sau, în cazul în care acestea sunt de dimensiuni mai mari, ele trec la statutul de ferme). Interesant rămâne faptul că mulți dintre copiii care trăiesc la oraș (și cred că vaca este lila, precum cea desenată pe ciocolata Milka) își doresc să vadă asemenea Bauernhöfe, care le oferă o întreagă gamă de posibilități, neîntâlnite acasă. Dacă ar fi să enumerăm câteva dintre acestea, la loc de frunte tot cucurigu-ul ar rămâne, și asta pentru că anunță intrarea într-o nouă zi. O privire scurtă pe site-uri de specialitate ne lămurește în privința avantajelor de care copiii se bucură aici: ridicarea nivelului de responsabilitatea față de „negrăitoare”; câștigul în competența socială, prin cunoașterea altor copii, aflați și ei acolo în vacanță; asistarea și implicarea în activitățile specifice vieții de fermă, în primul rând cele legate de produsele alimentare care se produc aici (așa-numitele bio-bio, cum le mai găsim descrise prin alimentară), precum și activități sportive, care, trebuie subliniat, au loc în aer liber, curat, de munte.

Astfel, părinții copiilor de vârstă fragedă, care necesită încă supravegherea părinților, sunt „obligați” să petreacă, cel puțin o parte din concediu anual, într-o astfel de „casă de vacanță”. Desigur, cei născuți la sat - și aici mă refer în primul rând la generația mea, în satele de munte din Transilvania - vor zâmbi la citirea acestor rânduri, dar lucrurile stau, aici, în zona Stuttgartului, chiar astfel. Dar cum nihil novi sub sole, un văr drag de-al meu, îmi povestea că, pe vremea studenției clujene - a studiat medicină veterinară -, avea o colegă de studiu care, după cum mărturisea, ar fi văzut o vită live (cât pe ce să scriu „în persoană”) abia cu ocazia primei practici, făcute la o fermă din apropierea marelui centru studențesc. Și asta în urmă cu aproape patru decenii! Era, desigur, fată de oraș, dar trăitoare și ea în România anilor 1980.

Mergeam mai departe pe poteca din Lenningen luat cu asalt de astfel de gânduri. Jumătatea de ceas, pe care mă gândeam să o petrec pe afară, se întinse la aproape o oră, dar, mărturisesc, trăirea în două timpuri și tot atâtea zone geografice, și mai ales memoria afectivă mă captivaseră în asemenea măsură, încât mai-mai că auzeam un cucurigu, scăldat într-o reverberație ... lila. Am râs de această transportare a mea și, până să mă dumiresc eu prea bine, m-am trezit că eram din nou între acte și registre. Dar pe față purtam mai departe zâmbetul pe care mi-l împrumutase ziua aceea. Una, fără îndoială, mai bună și, mai ales, mai bogată în trăiri. Am ridicat capul înspre înalt. Dinspre Cetatea Teck venea, tăind aerul, un avion mic, probabil particular. Și dintr-odată, în locul Teck-ului mi-a răsărit în memorie Măgura Porcului. Iar din zare, plana înspre mine o zână, una care își însușise, pe nesimțite, aripile avionului...

Damaschin Pop-Buia

Cărți primite la redacție

A trecut la cele veșnice Corneliu Florea (Dumitru Pădeanu)

Corneliu Florea (pe numele său de om simplu, Dumitru Pădeanu) a încetat din viață sâmbătă, 2 aprilie 2022, în Bistrița. În memoria lui de bănățean, bistrițean, cetățean român, cetățean canadian, cetățean al întregii lumi și nu în ultimul rând, scriitor, autor a numeroase volume de diferite nuanțe și opinii năvalnice, cum se poate observa mai jos, publicăm o biobibliografie și propria biografie așa cum a văzut-o el cu vreo doi-trei ani în urmă. Dumnezeu să-l odihnească.

BIOBIBLIOGRAFIE

CĂRȚI PUBLICATE

Jurnale trăite

JURNAL DE LAGĂR LIBER – în Lagărul de refugiați din Traiskirchen – Austria, în 1980, Editura NORD, 1987, din Danemarca, Editura LUMINA, 1992, Editura GUTINUL, 1999; JURNAL PE FRUNZE DE ARȚAR – Primul cincinal de imigrant în Canada – 1980-1985, Editura LUMINA, 1993, Editura GUTINUL, 1999; JURNALUL UNUI MEDIC – volumul I, 1939-1963, Editura ALETHEIA, 2002; JURNALUL UNUI MEDIC – volumul II, 1963-1980, Editura ALETHEIA, 2011; JURNALUL DE TRECĂTOR CINIC – România anului 2014, Editura ALETHEIA, 2015; VARA PISICILOR NEGRE – România anului 2016, Editura ALETHEIA, 2017.

Eseuri politico-sociale

CONSTITUȚIA DE LA 29 FEBRUARIE – idealul unei Românii libere și democratice, Editura OBSERVATOR, München, 1988, Editura LUMINA, 1991, Editura ALETHEIA, 2008; SEMNALE SEMENILOR MEI – despre românii iubitori de neam și patrioții, Editura LUMINA, 1999; AFACEREA HOLOCAUSTULUI – adevărul istoric e adevăr, nu antisemitism, Editura LUMINA, 1991; VREMURI ANTI-ROMÂNEȘTI – realitatea românească după un deceniu de la Ceaușescu, Editura ALETHEIA, 2001; LIBERTATEA DE A IUBI ADEVĂRUL – ce scriu evreii despre ei, despre holocaust & caetera și altele..., Editura ALETHEIA, 2004; FIECARE CU AMERICA LUI – de la Columb până la noi, cei de astăzi, Editura ALETHEIA, 2005; POLEMOS – război împotriva patapievicianismului anti-românesc, Editura ALETHEIA, 2007; CRITICE ȘI ANTICRITICE – critică social, critica rațională, argumentată, Editura ALETHEIA, 2017 VIEȚUIND PRINTRE DICTATURILE LUMII – Editura Aletheia, 2019. FUGITIVE LAPIDARE CONSEMNĂRI – veridice, critice, polemice, Editura SOLON, Bistrița, 2021

Scrieri istorice

CINE TULBURĂ LINIȘTEA TRANSILVANIEI – din istoria românilor sub unguri, Editura LUMINA, Oradea, 1990, Editura ALETHEIA, 2012 (ed. adăugită); RISIPIREA - soarta bucovinenilor sub habsburgi, turci, rușii imperiali și comuniști, Editura ALETHEIA, 2009, 2012; GLOSE MEDICALE – scurtă istorie a Medicinii de la Asclepios la Paulescu, Editura ALETHEIA, 2013; ANOTIMPURI ISTORICE – istorie timișoreană, de la cartelele de pâine la gloanțele dictatorilor, Editura ALETHEIA, 2015; FIERĂRIA LUI STARICU – fresca neamului meu oltenesc de-a lungul secolului XX, Editura ALETHEIA, 2018.

Însemnări de călătorie

NOTE DE PE DRUMURILE LUMII – Nord America, Europa, România, Editura LUMINA, 1995, Editura ALETHEIA, 2010; ÎNTRE COLOANA INFINITĂ ȘI TOTEMURILE CANADIENE – arte spirituale spre cer, Editura LUMINA, 1997, Editura ALETHEIA, 2006; PEREGRINĂRI – din Alaska în Polinezia, apoi la mohaii din Rapa Nui (Insula Paștelui), Editura ALETHEIA, 2010; CĂLĂTOR PRIN FELURITE LUMI – Țările de Jos, Elveția de Sus, Hawaii și Roșia Montană, Ardealul nostru, Italia latină, tur Iberic și pe Jiu, Editura ALETHEIA, 2016.

BIOGRAFIA MEA PE SCURT

În general, octogenarii au biografii pe măsura anilor și-a evenimentelor trăite. Și dacă se apucă să o scrie, rezultă un roman, altora le trebuie câteva volume și unii chiar au scris o bibliotecă întreagă. Pentru ce mi s-a cerut mie, am să-mi înghesui cele opt decenii într-o proză foarte scurtă.

Mie mi s-a spus că m-a adus barza, în România, la Fratelia Timișoarei, în 5 ianuarie 1939, în plină dictatură regală a lui Carol al II-lea. Părinții care urmau să mă crească și să-mi dea cei șapte ani de-acasă, m-au dus la popa Faur care m-a botezat român creștin ortodox, și așa am rămas. Mama avea grijă de mine fiindcă Tata plecase la război cu regimentul, divizia, armata Generalului Ion Antonescu, țara noastră intrase în dictatura militară, de război, ce se instalase în toată Europa. La sfârșitul dezastrosului război (1945), Regatul României a fost predat de anglo-americani dictatorului comunist Stalin. În 1947, am terminat cei 7 ani de-acasă și părinții m-au dat la școală, era obligatoriu să fiu și alfabetizat. Când tiranul dictator Stalin a murit (1953), România (cu î din î, nu din a) era republică populară și a intrat, cu mine cu tot, sub dictatura Partidului Muncitoresc Român, vorbă să fie, fiindcă dictatura tot de

la Moscova venea prin comuniști ei trimiși pe tancuri, trenuri, avioane, parașutați sau pe sub pământ. Eu eram parțial alfabetizat și zilnic stăteam la coadă la pâine pe cartelă, iar Tata mă învăța cum trebuie să mă port în dictatura comunistă: să tac și să ascult, să fiu disciplinat și să învăț.

Nu învățam cine știe cât de mult, dar am intrat la școala medie (1953) care era o școală după modelul celor din Uniunea Sovietică, avansată nevoie mare, pe pătrare, și a durat doar trei ani. Am trecut prin ea precum câinele prin apă, după care m-am îndreptat spre facultate fiindcă aveam origine sănătoasă; mă adusese barza într-o familie cu tradiții muncitorești. La Politehnică se cerea matematică și fizică, ce depășeau mult aptitudinile mele intelectuale. Atunci am zis și m-am dus la Medicină, unde am căzut din cauza a două limbi: cea maternă și a celei ce i se zicea se cea mai frumoase și avansată: rusa. Tata mi-a spus că-mi mai dă o șansă, dar dacă nu reușesc mă face muncitor fruntaș în întrecerea socialistă. Cu Tata nu se glumea când trebuia să facem treabă, să reușim în ceea ce ne-am propus. Și pentru prima dată, în viața mea, m-am ambiționat și am intrat la Facultatea de Medicină (1957), am avut și baftă; au scos de la examenul de admitere limba rusă și aveam origine sănătoasă datorită berzei. În facultate, șase ani, mi s-au lungit urechile din cauza socialismului științific și marxism-leninismului, mi s-au tocit coatele și fesele de atâta anatomie, fiziologie, patologie, mi-am rupt picioarele alergând la stăgii de la o clinică la alta. A trebuit să trec peste o sută de examene și colocvii, ca să devin medic (1963), pentru ca, la final, ca să mi sâ spună: „Partidul te-a făcut doctor, te repartizăm în Maramureș, unde obligatoriu trebuie să stai trei ani, medic de circumscripție” (1963-1966). Nu am stat, am profesat conștiincios fiindcă aveam o circumscripție grea. Între timp a murit și G. G-Dej, așa că România și familia mea au trecut de la dictatura închisorilor comuniste la dictatura epocii de aur. Am mai profesat doi ani (1966-1968) împreună cu soția mea, tot medic de medicină generală, pe Valea Someșului Mare. În 1968, am dat examen de secundariat, am luat specialitatea de „nas, gât și într-o ureche”, pe care am făcut-o timp de doi ani la Clinica ORL din Cluj și un an la Spitalul Colțea din București, am avut buni profesori și asistenți, mi-am însușit specialitatea. Și din nou ni s-a spus că partidul ne-a făcut specialiști, redistribuindu-ne în județul Bistrița-Năsăud, altfel nu am fi avut dreptul să profesăm. Aceasta a fost încă o nedreptate dictatorială care ne-a intrigat și, astfel, am hotărât să plecăm din România dictaturilor fără de sfârșit.

În august 1980, am reușit să plecăm din România „epocii de aur”, lăsându-ne fiul ostatic. Am stat patru luni în Lagărul de la Traiskirchen, un lagăr pentru cei scăpați de dictatura comunistă numai cu ce aveau pe ei. Am primit statut de refugiat politic și am aplicat să imigram în Canada, care ne-a acceptat cererea, și în decembrie 1980 am aterizat la Montreal. Fiul nostru a sosit în Mai 1981, datorită intervenției directe a ministrului canadian Lloyd Axworthy. A fost cea mai fericită zi liberă din viața noastră. Au urmat grei ani de-a rândul, plătiind prețul scump al libertății, muncind de toate, pentru că în Canada nu se recunoaște diploma de medic și experiența profesională din alte țări. Am luat totul de la început: întâi, examenele pentru recunoașterea diplomei, apoi trei ani de stagiatură în clinicile facultății și la urmă marele examen de licență prin care primeam dreptul de liberă practică în Canada. Astfel, cu multă trudă, ne-am necâștigat statutul de medici, aveam peste 45 de ani trecuți. Eram cetățeni canadieni și, prin muncă și conduită socială corectă, am ajuns la o anumită independență, confort și libertatea dorită. Ica a profesat la Spitalul Municipal din Winnipeg iar eu la Winnipeg Clinic. Fiul nostru a terminat Facultatea de Drept și a profesat într-un barou, apoi a urmat Facultatea de Medicină pe care a absolvit-o, are clinica lui, s-a căsătorit, are trei copii, studenți, acum trecuți de studenție. Din nefericire, nu am făcut excepție de la hazardurile vieții și cu multă durere am suportat pierderea lăi, soția mea, în 2008. Am rămas solitar, mă pensionasem la 68 de ani ca să am grijă de ea, apoi am simțit că mă cheamă pământul părintesc și m-am întors în România. Aceasta îmi e ursita: m-am născut într-o dictatură și voi muri în alta, văzând că România e sortită să aibă parte numai de dictaturi.

Dr. Dumitru Pădeanu
Winnipeg – Canada, Bistrița – România

PS - Am fost și rămân om liber. Niciodată nu am făcut parte din asociații sau partide politice.
(Pagină îngrijită de Virgil Rațiu)

Gavril Moldovan

Cuvinte încrucișate

*Când mama lui Cioran a citit „Lacrimi și sfintii” a spus unor apropiați: mai bine nu-l nășteam.

* „Enciclopedia imaginariilor din România” de Corin Braga este o carte care probează maturitatea culturii noastre scrise.

*După Emil Cioran, diferența dintre om și animal constă în faptul că „animalul nu poate fi decât animal, pe când omul poate fi și neom... Ca un val în ondularea mării, omul este o formă trecătoare și perisabilă a materiei.”

* Din câte știu dansul „Țarina de la Abrud”, sau „Dansul fetelor de la Căpâlna” sunt astăzi introduse în tot mai rar în repertoriile unor formații care altădată le expuneau ca piese rare. Victor Kernbach numea „Dansul fetelor de la Căpâlna”, „dans astral”. În județul nostru dansurile bătrânești ale bătrânilor din Țagu și Țăgșor au fost uitate, cu tot farmecul lor de mișcări în contratimp, cu acele ondulații spontane și neprevăzute ce stârneau fiori. Am adoptat însă dansuri, ori fragmente de dansuri alogene, manifestate vulgar, cu mâna izbită pe tureacul cizmei sau fundului, un fel de bărbunc nespecific artei noastre populare.

* Acceptând compromisul îți înnobilezi înfrângerile.

* Nu numai Caragiale, ci și Eminescu era un fel de „Moș Virgulă”. El era foarte supărat când depista în versurile sale publicate în revista „Convorbiri literare” vreo greșeală ortografică sau de altă natură. Așa a fost cazul în care cuvântul asabii din Scrisoarea I, publicată în revistă, a fost confundat cu arabii, în versul: „Cad asabii ca și pâcuri risipite pe câmpie”. Cuvântul cu pricina vine din turcescul azep, azap care înseamnă ostaș. Poetul n-a manifestat același interes și pentru publicarea poeziilor sale în volume, așa cum proceda toată lumea poezilor din acele timpuri. Titu Maiorescu a fost cel ce i-a întocmit primul său volum de Poezii la 1883, apărut pe când autorul lor era bolnav într-un sanatoriu din Viena.

* În cartea lui Eugen Uricaru intitulată „Ieșirea din pustiu” (Ed. Polirom- Iași, 2021) sunt descrise acele vremuri în care trăiau doi frați, unul legionar, iar celălalt comunist. Legionarul a fost promovat într-o înaltă funcție de director pentru că avea un frate comunist, iar fratele comunist a fost băgat la închisoare pentru că avea un frate legionar. Nu numai românii, ci și cehii erau inventivi când era vorba de bancuri clandestine. Un ceh căuta magazinul unde se vinde carne. Întrebând un confrate unde se află acel magazin, a primit următorul răspuns: Aici, unde ne aflăm noi acum, este magazinul unde nu există pâine, dincolo se află magazinul unde nu e carne.

* La 1789 francezii s-au măcelărit între ei având pe buze cuvintele Libertate, Egalitate, Fraternitate!

* L-o fi citit oare Vladimir Putin pe Oswald Spengler care a spus: „Pușini suportă un război lung, dar nimeni nu acceptă o pace lungă.” Au trecut câteva decenii de pace în Europa și rușii nu mai au răbdare. Lor numai războaiele le aduc foloase. Pacea le aduce sărăcie și economie precară. La o întâlnire dintre Ronald Reagan cu Gorbaciov, președintele SUA, cu umorul său cunoscut, ar fi spus: „Domnule Gorbaciov, am auzit că economia sovietică are patru mari probleme: primăvara, vara, toamna și iarna!”

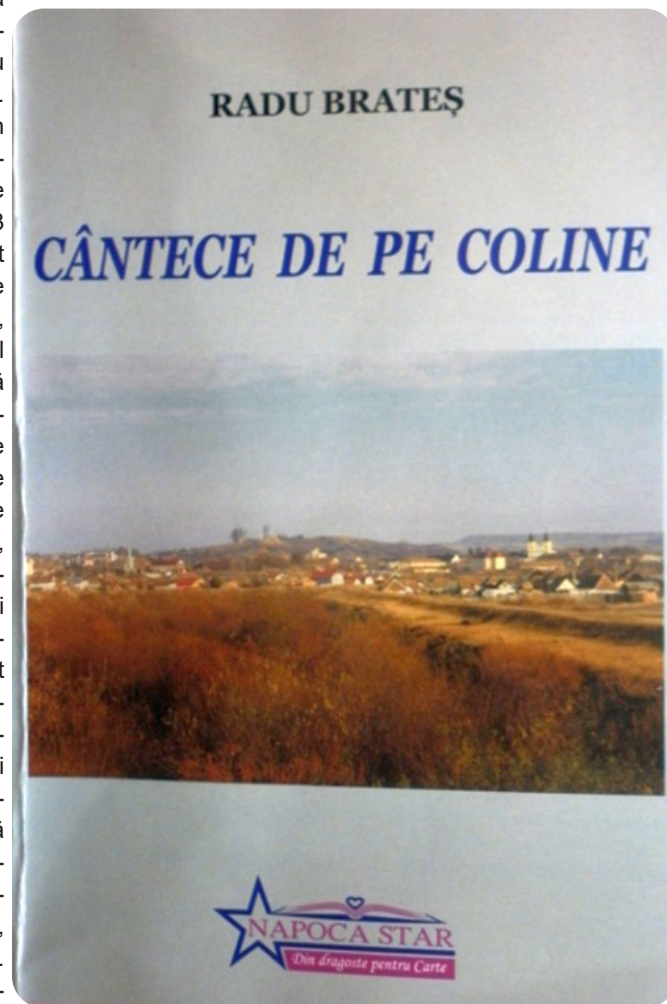
* Prezența planetei Venus pe cer însemna pentru mayași război. Oare ce o fi însemnând pentru Putin?

Mircea Daroși

Radu Brateș, dascălul poeziei tradiționale

Coborâtor de pe colinele Blajului, dintr-un sat românesc, precum cel din lumea Lancrămului, Radu Brateș se înscrie pe linia poezilor tradiționaliști din perioada interbelică. Zestrea sa literară alcătuită din studii și scrieri inedite este înnoibilă de câteva volume de poezii, care își au rădăcinile puternic înfipte în lirica ardeleană. Opera lui a rămas mai toată în manuscris, din aceleași motive pe care le-au avut scriitorii trecuți prin închisorile comuniste. Singura carte apărută înainte de a se stinge din viață (1973) se numește „Oameni din Ardeal”, apoi sunt editate postum volumele de poezii: „Cântece de pe coline” (1974), „Scrise-n furtună” (2008), „În împărăția lutului” (2008), „Doamne, sufletul meu” (2013), „Vârstele inimii”- antologie lirică (2018) și toate celelalte lucrări rămase în sertarul uitării. Cartea la care fac acum referire este „o selecție de poezii din două capitole ale Antologiei „Vârstele inimii”, parțial din volumele „Cântece de pe coline” și „În împărăția lutului”, așa cum reiese din nota asupra ediției realizată în 2022 de către Liana-Tereza Biriș, fiica lui Radu Brateș, cu ilustrații de Liana Maria Iosefina Părau, nepoata acestuia. Poeziile din acest volum aparțin ultimei perioade din viața poetului, 1969-1973, când asupra lui apăsă „mai puțină tristețe și suferință”, decât în anii gulagului românesc. Coordonatoarea ediției respectă titlul inițial stabilit de poet, pornind de la ideea că el exprimă cel mai bine mesajul poeziei. Dedicția cărții este o elocventă sinteză a unui destin uman: „În memoria poetului Radu Brateș, a vieții sale cu zile senine și mai întunecate”. Volumul cuprinde 29 de poezii, 5 referințe critice, câteva însemnări autobiografice și amintiri, fiind structurat pe două subcapitole: „Cântece de urșită” și „Cântece de pe coline”. În paginile cărții, fiecare poezie este însoțită de copia-manuscris, realizată într-o caligrafie desăvârșită, care trădează trăsăturile de caracter ale poetului: inteligență, voință, franchețe, sinceritate, fantezie, simț artistic, spirit imaterialist ș.a. (Eugen Bad). Ca și Pillat, Radu Brateș creează un pastel spiritual în sensul că, el descrie spațiul rural ca un fundal pe care se proiectează criza lăuntrică provocată, fie de trecerea timpului, fie de înstrăinarea lui față de satul natal. Tonul elegiac, cu adânci vibrații sufletești, se observă chiar din primele poezii din antologie, (Cântec, Joc de primăvară) în care, pitorescul peisajului se află într-o deplină armonie cu sufletul poetului: „Se târăsc cu mine lunca, dealul, cerul/ Într-o veselie de-nceput de lume./Stelele să cânte, luminând misterul/ Jocului sălbatic în vârtej de spume”. Multe din poeziile selectate sunt adevărate tablouri din natură prin care poetul își transmite sentimentele eului liric contemplator: „Abia apune vara și toamna își arată/ Culoarele și vraja în frunza tremurată./Și soarele prin ramuri lumina și-o strecoară/ Mai moale ca mătasea porumbului din vară./ Iar sufletul devine mai grav și mai matur/Ca munții ce-și înalță coloanele-n azur” (Soare de septembrie). Sentimentul nostalgiei, al dorului de casă, de părinți și de anii copilăriei este oglindit în poezia cu același titlu, dar mai ales în cea intitulată „Întoarcere”: „Trec prin sat și luna mă-nsoțește/ Mă opresc, ea încă se oprește./ Casa unde m-am născut,/Pragul ros de vreme să-l sărut./Bat la poartă, dar zăvoru-i pus,/Numai stelele veghează sus./Numai ste-

lele și luna, blând/ Îmi sărută ochii lăcrimând/ Și cum stau în gânduri pironit,/ Umbre parcă vin din infinit”. Partea a doua a antologiei își justifică titlul prin folo-

sirea repetată a cuvintelor „cântec” și „coline”, care apar în mai multe texte: „colinele, dragile mele coline,/ m-așteaptă, mă cheamă și plâng după mine” (Vântul) sau „Colinele din depărtare îmi trimit/ Mesaje prin lăstunii ce se-ntorc/ La cuiburile lor, în asfințit” (Meditație în asfințit). Radu Brateș (pseudonimul literar al profesorului și preotului blăjean, Gheorghe I. Biriș) cultivă în poezie meditația existențială cu adânci ecouri emotive: „Poetul stă de vorbă cu stelele și firul/De iarbă, cu albine și sufletele toate/ Îi este drag aleanul și tainele și mirul/Petalelor pe pagini resfirate./Cu vorba și lăuta, cu lira și condeiul/El schimbă clipa-n vrajă, durerea-n melodii./ Îl biruie doar toamna, când îi trimite teiul/ Avertismentul frunzei cenușii” (Avertismentul) Din punct de vedere stilistic, Radu Brateș este un adept al rigorilor prozodice în care, ritmul, rima și măsura, imaginile vizuale, auditive și de mișcare, specifice poeziei tradiționaliste, ocupă un loc aparte. Ele au o anumită eleganță și valoare estetică, fiind îmbrăcate în haina unor expresii cu rezonanțe de o rară frumusețe și sensibilitate: „Soarele topește crusta mea de gheață”, „vârsta-și poartă negurile sure”, „câmpia, tărâm de poveste”, „cer stropit cu lapte”, „vântul fuge bezmet”, „apa timpului curge” etc. La nivel lexical, poezia se remarcă prin prezența elementelor naturale: casă, poartă, zăvor, horă, otavă, cosași, ierburi, flori, gâze, păsări, holdă, fânațe, poteci ș.a, prin care poetul contemplă „veșnicia satului”. Volumul de poezii „Cântece de pe coline” este o restituire binemeritată a unui poet care a ars „de neastâmpăr” pe rugul cuvintelor.

Cornel Udrea - 75

75

Iată-te, aici pe tărîm
vâsle sunt, vâslași destui
barca lipsește

fluxul a adus și a dus
ai rămas cu nimic
va trebui să o iei
de la început, chiar din
momentul cînd se naște
tatăl tău.
Nu ai de ce să fii neliniștit:
amintirile sunt pregătite
să îndulcească asprimea timpului
mai ales glasul celui
trecut ce macină cuvintele
și nu mai lasă loc de explicații
Vinul e pus la rece, doar
lăutarii mai trebuie să
vină, dar am aflat că nu
vor mai sosi:s-au rătăcit
și fiindu-le frig amarnic
au pus viorile pe foc!
Cîntă-ți singur acum
Și nu privi în urmă:
n-ai ce vedea, doar viitorul,
dacă lași de-oparte trufia
descoperitorului de continente.
Hotărăște-te:Caron face semn cu mîna!
Lasă-l să aștepte fiindcă
așa face el mereu:este un tic profesional
o poveste mai veche

Născut la 27 martie 1947 în orașul Gheorgheni, jud. Harghita
Absolvent al Liceului Mihai Eminescu din Cluj, promoția 1964
Absolvent al Facultății de Filologie din Cluj, promoția 1969
Scriitor, ziarist.

A lucrat 40 de ani, până în 2012, în Societatea Română de Radiodifuziune, Studioul de Radio Cluj, ca realizator coordonator programe de divertisment, teatru radiofonic și spectacole cu public. Este autorul celei mai longevive emisiuni de divertisment, *RADIO DUMINICA*, cu începere din 1972. Din 1970 colaborează frecvent cu programul de divertisment UNDA VESELĂ, unde i-au fost jucate peste 400 de scheciuri și monologuri.

Membru al Uniunii Scriitorilor din România, Membru de onoare al Ligii Scriitorilor Români, Membru de onoare al Uniunii Ziariștilor din România, Director onorific al Asociației Culturale Interludis, Rector onorific al Academiei de Umor „Răzeșii” din Suceava

Autor a 152 de cărți (poezie, proză, teatru, monografii, antologii, eseu; în mai multe ediții) și casete audio, CD-uri. Realizator, în premieră mondială editorială, a două volume de proză umoristică în Braille (pentru nevăzători)

Cel mai mare tiraj de carte umoristică, înainte și după revoluție, *Obiceiuri de nuntă la cangurii șchiopi*, apărută în 145.000 exemplare, carte retrasă de pe piață de regimul comunist în 1980

Autorul cu cea mai jucată piesă de după revoluție, *România, dragă Elveția mea*, la Teatrul Național din Târgu Mureș, unde s-a jucat de 103 de ori și a fost reluată de alte 10 teatre profesionale și de amatori

Autor a 21 spectacole de teatru radiofonic național și regional

A colaborat și colaborează cu cei mai mari actori ai României: Mircea Albulescu, Florin Piersic, Dorel Vișan, Tamara Buciuceanu Botez, Draga Olteanu Matei, Virgil Ogășanu etc.

Realizator a 20 de spectacole de teatru de revistă la Ploiești, Deva, Cluj, Baia Mare etc. Câștigător a 27 de premii la Festivalul Teatrelor de Revistă de la Constanța

Câștigător a 4 premii literare ale Uniunii Scriitorilor, pentru proză și teatru și a Premiului Național „I.L. Caragiale” pentru teatru

Tradus în limbile germană, engleză, spaniolă, franceză, maghiară, suedeză, daneză, sârbă, bulgară

Autor a 64 de premiere teatrale

Autor a primei piese românești sociale antidrog *Colivia cu iluzii*

Premiera piesei *Raiul, prima pe dreapta* a Teatrului „Elvira Godeanu” din Târgu Jiu a avut loc la Lyngby, Suedia, în prezența a 44 de ambasadori și 86 de personalități oficiale, locale și naționale

Spectacolul *A fi la timpul pe...trecut*, în interpretarea Mirelei Pană a fost jucat pe scena Teatrului Național din Cluj, în 2005, a luat premiu pentru cel mai bun spectacol la Cluj-Napoca, în 2006 Premiul „Ambasador” – Târgu Mureș, în 2007 a câștigat premiul pentru cel mai bun text la Festivalul de dramaturgie contemporană Stockholm (Suedia)

Cea mai importantă colaborare cu un teatru neprofesionist a fost cea cu Teatrul Salsovia din Mahmudia, cu piesa îngropat în cer (alături de alte 7 piese semnate Cornel Udrea), care a câștigat Trofeul Festivalului Kavarna (Bulgaria), din 21 de trupe participante. Piese jucate de către trupa Salsovia au fost prezentate la Teatrul tulcean „Jean Bart”, la Festivalul „Amza Pellea” și la Băilești, în Oltenia

Cetățean de onoare a 4 localități din România

Cu spatele la oglindă

La vîrsta mea, important este să vezi ceea auzi, fără să privești.

42 de ani de Radio Cluj, cea mai importantă viață a existenței mele. Din 1 august 1970.

Emisiunea de suflet, pîinea mea proaspătă, a fost „Radioduminica”, începînd cu 1972. Deci, duminica, la muncă, în direct. Și asta zeci de ani, cam vreo 1800 de duminici la microfon, în dreptul meu: realizau și alți colegi emisiunea, o vreme se făcea pe bandă, fiindcă emisiunile în direct erau coșmarul partidului.

Cînd ieșeam din emisie, unde rămîneau în avanposturi, zînele hertziene, ce asigurau, 24 din 24, emisia și se îngrijeau de sufletul tehnic al radioului, pînă ajungeam acasă, era ora 15.00. Mă gîndeam deja la ziua de luni. Făceam, toți, teren în draci, nu numai în cele 8 județe arondate. Aveam niște gecii roșii (neprezidențiabile) pe spatele cărora scria RADIO CLUJ-TRANSILVANIA, însemn heraldic identitar!

În unele duminici, și nu numai duminici, fiindcă mai sunt încă 5 lucrătoare, după terminarea emisiunii, păteam ce a pățit un tip care se apropia de o crîșmă:

- Intru la una mică!
- Nu intri! Îi striga Conștiința.
- Ba intru, lasă-mă în pace!
- Nu intra!
- Nu vrei să intrăm împreună?
- Nu, în niciun caz!
- Să nu zici că nu ți-am spus: eu intru!

E tîrziu acum, ca asta și multe altele, ale noastre să devină o carte... tinerii consideră trecutul ca o erată a Istoriei. Dacă le-aș rosti, în șoaptă, „Acusticon Studio”, ar crede că e vorba despre un nou model de telefon mobil.

Nu cred că ar face ochii mari, dacă le-aș spune că Dumnezeu mi-a îngăduit să cunosc și să mă bucur de atenția unor mari actori ai neamului, să îi privesc și să îi ascult, rostind textele mele, iar unii, nu puțini la număr, m-au îndatorat, pînă dincolo de viață, cu Prietenia lor.

Ca să facem față capriciilor memoriei colective, unei anume delăsări superficiale a contemporanilor, ne-am luat măsurile de luptă cu timpul: avem cinci monografii despre Radio Cluj, niciun studio regional, nici SRR nu au atîtea certificate de naștere și de viață. Dacă mai adaug la aceasta vreo 600 de cărți publicate de colegii mei, în românește, în ungurește, traduse în germană și în italiană, în engleză, în daneză, zeci de piese de teatru semnate de ei, cărțile de artă, de istorie, de istorie literară, de eseistică, sau cărțile pentru copii, compozițiile lor muzicale, solicit o aritmetică fabuloasă, ce mă îndreptățește să afirm că am fost un privilegiat al sorții.

PS. Astăzi este și Ziua (mea) mondială a Teatrului. Actori suntem, cei mai mulți, regizori și scenografi, dar și trăgători de sfori, sforile cortinei. Am avut parte de ei, 11 la număr, sîrguincioși, dedicați, care au simțit nevoia pasională de a mă turna. Uneori, cu adaos de imaginație, nefolosită în literatura lor. Pe scurt: în DUI (Dosar de Urmărire Informativă, nr. I 210.301, în baza Notei de constatare, din 25.07.2008 a Direcție de Specialitate a CNSAS, sub numele conspirativ „Ulise”, pentru „atitudine dușmănoasă împotriva regimului”)

Am o bucurie secretă, neîmpărtășită: îl informez pe cel care mi-a instalat microfoane în vechiul apartament, (dacă o mai fi în evidențele pămîntene) că actualul proprietar a găsit unul, care îi lipsea la inventar. Unde să-l ducă, sau îmi rămîne suvenir?

Trăim, mai mult ca oricînd, Ilf și Petrov.

*

Aștept economistul, politologul care să explice nației ce crimă a fost, sub presiune și model, sovietice, industrializarea României.

Să vă dau o pildă de ticăloșie: se importa minereul de la Krivoi Rog (URSS) de la 1000 de km distanță. La cît ajungea tona de oțel?

Transformarea omului social milenar, din matricea rurală, în proletariat. 9 milioane de țărani au devenit, în timp, proletariat, dar fără conștiință comunistă și muncitorească.

A treia generație din deșrădăcinați nu se mai pricepe deloc la agricultură, nu înțelege satul, și nu se mai întoarce acolo. Pregătit, cu meserii de înaltă calificare, a ales Europa, pentru viitorul său social și al familiei sale. Pentru copiii născuți acolo, satul este o abstracție, o fotografie pe telefon, o cauză pierdută.

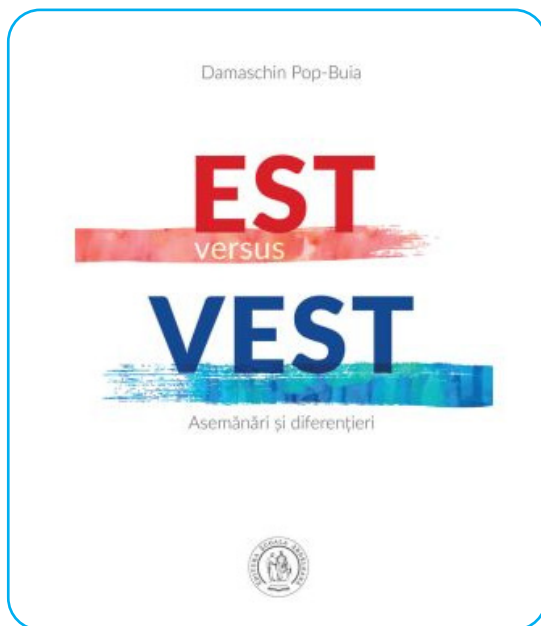
Povestește-i copilului născut în Spania, ajuns la 6 ani, vorbitor și de română (cînte părinților!) unul dintre basmele cu Prîslea cel Voinic, cu Nichipercea, cu Aliodor Împărat... Satul a intrat în declin cu prima salopetă îmbrăcată peste chimeșă și înlocuirea clopului cu casca de protecție. De ce a plecat țărănul la strung și nu a rămas la strungă? Fiindcă pîrdalnicul de colhoz i-a luat pămîntul, libertatea și posibilitatea de a fi el însuși.

Exploatarea minelor de uraniu, făcute cu forță de muncă românească, pentru sovietici, a îngropat în boli ucigătoare, sub steril, sate întregi. Deținuții politici, chiaburii cei răi, și-au scuipat plămîinii, s-au descojit pînă la os, pentru ca uraniul să ajungă la ei.

Cei cărora bunicii le-au povestit, despre astea, despre Siber, despre multe altele, își aduc aminte de anii de tăcere, pînă la momentul destăinurilor. Tăcerea? Gura pecetluită, privitul mereu în spate. Tot import, marcă înregistrată.

Cartea pentru minte, inimă și literatură

„Trăiesc în Germania, însă inima mea va rămâne pentru totdeauna românească” - Damaschin Pop-Buia

Vă mărturisesc că am așteptat de mult timp apariția volumului *Est versus Vest* – Asemănări și diferențieri al lui Damaschin Pop-Buia. Mi-l trimisese înainte pe e-mail, dar, cum eu sunt de modă veche, adică trebuie să ating o carte, să fac notițe, sublinieri, comentarii, inclusiv pe câte o pagină, nu l-am citit. În schimb, nu l-am lăsat din mână, după ce l-am primit zilele trecute (apărut la prestigioasa Editură Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2022) și i-am lecturat cele 260 de pagini, scrise cu deplină sensibilitate, maturitate și sobrietate, dublate de o meticuloasă documentare, avute, nu-i vorba, și înainte de stabilirea domniei sale în Germania, împreună cu familia, încă din 1992, după ce absolviseră Facultatea de Litere, specialitatea franceză-română, din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (promoția 1990). În țara lui Goethe, D. P.-B.

lucrează la Arhivele Districtuale din Esslingen, nu departe de orașul Stuttgart, publicând în germană în calitate de coautor lucrări cu caracter arhivistice, însă cele mai multe pagini le-a dedicat literaturii: critică literară, traduceri, eseuri, poezii. În România, a colaborat la periodicele: *Convorbiri literare*, *Magister*, *Vatra*, *Neuma*, *Mișcarealiterară*, *Răsunetul cultural*, *Mesagerul literar și artistic*, *Vatra veche*, *Cuibul visurilor și Alternanțe* (aceasta din urmă apărând în Germania). A publicat volumele de poeme: *Poeziiplâng* (1997), *Mângâind ninsori la Maieru* (ediție bilingvă, versiunea în limba franceză de Florin Avram, 1999), *Cu cuvintele la plimbare* (2021). Precizez că a tradus din germană, împreună cu Delia Cristina Balaban, volumul *Mozaic românesc*, de Richard Muller-Schmitt (ediție îngrijită și prefăcută de Ilie Rad, 2006), iar din 2019 este membru al Asociației Societatea Scriitorilor din Bistrița-Năsăud.

Volumul despre care facem vorbire mai la vale este unul de eseuri și este structurat în zece secțiuni: În loc de introducere, Despre căsătorie, Despre aniversare, Despre intergenereologic, Despre acclimatizare, Grijă față de propria imagine, Două cuvinte despre poetic, Concediul de odihnă, De la despărțire la regăsire și Cuvinte de încheiere. Cititorul trebuie să țină cont de avertizarea din Nota prezenitoare a autorului: „Scrierea de față se hrănește din experiența personală și mai puțin din izvoare livrești”, adăugând, mai încolo: „fără pretenție sociologică ori politică”. Dacă D. P.-B. a vizitat Germania în lung și lat sau Franța, Italia, Olanda, Danemarca, Austria, Elveția și Spania, ori a socializat cu noii prieteni și cunoștințe din Vest (interesându-se de practicarea diverselor obiceiuri, inclusiv din țările Africii de Nord), el n-a făcut-o ca un simplu turist sau un interlocutor de circumstanță, ci ca un fin observator al fiecărui lucru sau fenomen întâlnit în spații și timpuri diferite, atent la măturile tuturor, la care s-a adăugat curiozitatea specifică trăitorilor din satele Țării Năsăudului. De cele mai multe ori a găsit similitudini în privința tradițiilor și obiceiurilor practicate cu diverse ocazii, dar și diferențieri pe care le-a notat cu acribia „neamțului” în devenire, bazat în mare măsură pe experiența proprie și directă. „Între timp, zice autorul, am învățat să iau viața de aici, cu tot ce ține de obiceiuri, de tradiție, așa cum o găsesc sau cum mă găsește ea pe mine, chiar dacă uneori dau din cap cu nedumerire”; așa că tăierea cravatelor la bărbați de către femei în Joia schmuzig (murdară) de dinaintea intrării în postul Paștelui este explicabilă și luată ca atare. Sociologic și etnologic vorbind, volumul de față prezintă existența umană de la naștere până la moarte, văzută în cele două părți, Est și Vest, începând cu rolul moașei, a mamei lăuze ce nu are voie să iasă în public timp de șase săptămâni, botezul, chestiuni, cărora, de obicei oamenii nu le acordă importanța cuvenită, apoi, „cinstirea ca pe la nunți” pe Valea Someșului Mare cu ocazia botezului, tăierea „moșului” în Oltenia, Muntenia și Moldova, perioada preșcolară (creșa și grădinița), asistarea la naștere a țărilor în Occident, înfășurarea bebelușului în Est, până prin anii 90 (nepracticată în Vest), darea numelui de botez, pentru ca să se lege de rostirea românească a se căsători, care, la români, se folosește se însura pentru masculii, iar a se mărita pentru genul feminin. Locul copilăriei și adolescenței sale, Maieru, sau alte sate și orașe megieșe cu această localitate, și-au pus amprenta asupra sufletului său ultrasensibil, adaptat cu greu la pozitivismul occidental; de aici, compararea cu ceea ce a trăit el și ceea ce trăiește de treizeci de ani pe pământ străin, fără a fi un dezrădăcinat nostalgic sadea. Vestirea „viitorilor căsătorii în trei duminici de-a rândul în biserică” era similară și în Germania cu câteva decenii în urmă, cu diferențierea că într-un land (Baden-Württemberg), la încheierea căsătoriei se înregistrau legal „bunurile viitorilor soți”, de la cele funciare până la cele de uz casnic; fiecare familie, în dreptul rubricii cărți avea Biblia și una de cântări bisericești. Mai nou, atât în Est, dar mai cu seamă în Vest, se practică partenariatul în defavoarea unei vieți conjugale legalizate; trăirea împreună, fără un „contract”, devine, încetul cu încetul, o tradiție mai ales la oraș. În opinia sa, „cinstirea” mirilor cu „strigarea”, adică strângerea banilor și a cadourilor în mod public, se face cu sume exorbitante în localitățile de pe Valea Someșului Mare, pe când în Germania, mirii „se mulțumesc cu sume simbolice ori fac o listă cu cele necesare în viitoarea căsnicie, pe care o depun într-un magazin de profil, iar nuntașii cumpără unul sau mai multe dintre

obiectele respective, cadoul ajungând pe masacadourilor”. În Vest, se practică spargerea obiectelor de porțelan, ieșite din uz, de către miri, atât între băieți, cât și între fete, respectându-se credința că „cioburile aduc noroc”. „Întorcătura”, când mirii și nașii petrec împreună, iar în restaurante au loc reprezentări de teatru, poți practica jocul de poșice sau tragerea cu arcul. Dar, ține să precizeze D. P.-B., „cota divorțului este îngrijorător de ridicată atât în Occident, cât și în România”, iar îmbătrânirea populației autohtone este o altă „bubă” comună celor două părți. În același timp, este conștient că „nu tot ce este bun în Vest se regăsește în Est, precum și viceversa rămâne valabilă”.

Sărbătorirea zilei de naștere este interzisă musulmanilor, excepție o face ziua profetului Mohamed, pe când la creștini, aceasta este un prilej de bucurie. Să nu se înțeleagă greșit: autorul respectă „situarea altora, din alte culturi, față de viață, de evenimente ori diferență religioasă”, dar nu acceptă convenționalul, conformismul, în general artificialul, nici atunci când se aniversează ziuaaltcuiva. Cât privește interesul pentru genealogie, manifestat de către pensionari, este explicabil, dată fiind speranța lor de viață cât mai lungă; ei încearcă să îmbine utilul cu plăcutul, dar ceea ce uimește cititorul român este informația oferită de FamilyTreeDNA, din Huston (S. U. A.), care, contra cost, poate merge „înapoi pe axa timpului”, până la origini, printr-o simplă „trimitere a unei probe de salivă”. În mormântarea este tratată prin obiceiurile care o însoțesc, cadrul social și geografic în care aceasta se petrece. De la vârsta contrarietăților, la Maieru, i-a rămas pe retină tragicul eveniment când tatăl își duce fiul pe ultimul drum, iar pe mormântul său se pune un brad. Numărul de participanți în satul românesc este mult mai mare, aici participă aproape întreaga comunitate, pe când în Germania doar apropiații familiei; în țara lui Schiller, pe lângă înmormântarea clasică, are loc incinerarea ori înmormântarea-copac (Baumbestattung), când cenușa defunctului se îngroapă la rădăcina unui arbore; în Italia, aflăm că se face prin capsula mundi (mortul se pune într-o capsulă și se îngroapă tot la rădăcina unui copac), bineînțeles, exceptându-le pe cele speciale. Chiar dacă ne amintește destul de des că nu dorește să filozofeze diferite obiceiuri sau tradiții, indirect ne sugerează ori ne îndeamnă să reflectăm mai profund asupra devenirii noastre ca ființe raționale mai mult sau mai puțin sensibile la scurgerea timpului și așa ireversibil; există în forul său interior ceva necunoscut care îl atrage mai mereu spre locurile copilăriei (evocate cu nostalgie) și atitudinile celor din jur cu ocazia deferitelor evenimente, cu care se intersectează de-a lungul existenței sale, „pe axa efemerului”, prezentul intrigant și culpabil, sintetizat în sintagma blândă și înțelegătoare: „tinerii cu noul, vârstnicii cu experiența”, concluzionat cu imperativul lesne de înțeles: „Cât de puțin au nevoie oamenii pentru a trăi!”. Cert este că s-a acomodat și integrat în noul mediu etnic, deși a venit dintr-o altă limbă și cultură; pe de altă parte, e drept, vorbea fluent franceza înainte de a părăsi România, dar a trăit și el impactul aruncării „în apa rece a realității” imediate, după „plecarea definitivă”. În schimb, altor congeneri, condamnați la ideologia comunistă, le-a fost mult mai greu în privința handicapului limbii, dar europenizarea și, mai nou, mondializarea, libertatea de mișcare le-a picat numai bine cu romengleza de-acasă. Din avantajele socializării, practicat mult pe facebook, blog-uri ori WhatsApp, D. P.-B. preferă confidențialitatea threemei. Dacă la începutul anilor '90 percepția imaginii României era incompletă în Vest, fiind judecată prea sever de occidentali, astăzi, datorită lumii internetului, a digitalizării, care pune în pericol locurile de muncă, comunicarea a evoluat mult mai mult și nu vede diferențieri fundamentale între lumea și preocupările germanilor față de cele ale românilor. În general, România postdecembristă „a ars etape importante pentru a se sincroniza cu Occidentul”, adaptându-se la noile provocări în pofida faptului că există lucruri care mai lasă de dorit, de pildă, la recuperarea distanței economice și a mentalității mai este mult de lucrat. Concluzia lui este că tinerii par a fi „mai deschiși spre comunicare, solidaritate și pluralitatea politică și culturală”, singurul gust amar îl are că tinerimea românească este prea puțin interesată de epoca regimului comunist, cu partidul său unic, care, prin autoritățile sale, a încarcerat sau maltratată opozanții până la anihilarea lor fizică. Alte probleme comentate ce întrețin interesul cititorului și dau farmec lecturii acestui volum al unui intelectual rafinat, fără prejudecăți și fără a cădea în patima clișeelelor, sunt: nocivitatea fumatului, depresia, politicul și starea de veghe a societății civile (mi-a plăcut formularea plină de miez: „nemții gândesc revoluțiile, iar francezii trec la înfăptuirea lor”), globalizarea cu liberalismul ei inerent, avantajele și dezavantajele internetului, poluare, percepția sărbătoririi Paștelui, animalele de companie, bugetul familial, cărți și Târgul de carte din Germania, vârsta înaintată, ecologie, modă, poziționarea față de orientarea politică de extremă dreaptă a alegătorilor din Est și Vest, biserica religiilor (în Germania, enoriașii plătesc impozitul pe salariu către biserici), cerșitul și persoanele fără adăpost, emigrație și refugiați, feminism, sistemele de sănătate, stomatologia, relația medic-pacient, majoratul, raportul dintre părinți și copii, concediul de odihnă, casele de asigurări, sistemele de pensii, natalitatea, persoanele cu dizabilități, muzee, cinematografe, climă, trafic, donare de organe și transplant sau emigranți și imigranți.

Cartea aceasta, deși schițează deosebirile de mentalitate umană, dar și confluente suficiente din cele două puncte cardinale, te ajută și te convinge să-ți înțelegi locul tău în lume, să-ți urmărești evoluția și de ce nu involuția propriei identități; în același timp, însă, poate fi socotită și un roman modern de actualitate ori un jurnal „pe sărite” de mărturie nefardate, sincere, bazate deseori pe propriile sale experiențe de viață, cu ușoare inserții sentimentale când vine vorba de satul său natal ori scene din copilărie sau studenție din care s-a hrănit deseori când l-a prins dorul de ele, purtându-le cu sine, așa cum, de altfel, facem cu toții oriunde ne-am afla. În plus, are harul tonic al unui autor cu adevărat îndrăgostit de viață și de semeni, ceea ce te face să te desparți de ea cu sufletul împăcat.

Icu Crăciun

Alexandru Cristian Miloș - un an de eternitate

Poetul cu stele în ochi

Cu Mircea Cărtărescu

Ca nimeni altul, Alexandru Cristian Miloș a lucrat la imaginea sa de poet poate mai mult decât la poezia pe care a scris-o. Și-a asumat rolul poetului neînțeleș, a vizionarului repudiat de o lume obtuză. Minte iscoditoare, a cutezat să facă poezie din noile și vechile teorii ale universului. Obsesia deschizătorului de drumuri în poezia milenului trei l-a urmărit asiduă. Făcând un excurs prin poezia lui, ce însumează zeci de volume, de la debutul editorial târziu, la 42 de ani, cu Stele amintite, până la ultimele apariții, vom constata cum destinul său poetic se împarte în două: între poezia de expresie clasică de început și cea pe care el însuși a numit-o cosmopoezie, pe care a mizat până la sfârșit. În cea dintâi, se observă influența unor clasici moderni cum Esenin și Boga, a poeziei generației șaptezeci; o poezie a căutărilor, a asimilărilor, a lucrurilor inspirate. Pe când în cea de-a doua, poetul își schimbă decisiv maniera, recurgând la versificări gongorice, înșiruri de teorii pseudo-științifice asimilate din reviste, almanahuri de popularizare a științei, din cărți și filme SF. Poezia lui Miloș se transformă treptat într-o nebuloasă ce adună galaxii, rachete cosmice, zboruri cu viteza luminii. Imaginează că călătorii interstelare, evadări din închisoarea timpului, posibile prin criogenie, prin suspendarea funcțiilor vitale. Mesajul devine mai important decât forma în care el este livrat. Un amalgam de teorii ale originii noastre extraterestre, în care omul e un experiment genetic al unor entități evolute, încrucișarea între terrieni și reptilienii veniți de pe planeta Nibiru. Poetul se transformă într-un Profet cosmic, vituperând decăderea umană, neputințele ce-l fac prizonier pe Planeta Albastră.

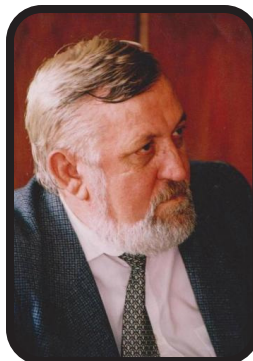
Cauza acestei cotituri decisive în gândirea poetului o aflăm în cărțile de proză SF, de istorii galactice și filosofii siderale, unde notează, cu litere de foc, data de 8 februarie 1993, ca punct de inflexiune în destinul său; ziua când a fost vizitat de entități extraterestre, care i-au comunicat (telepatic) lucruri tulburătoare despre bogăția și varietatea formelor de viață din Univers. Fapt trăit aievea, nu simplă ficțiune... Aidoma unui iluminat, viața lui dobandește de acum un sens înalt, al trezirii conștiințelor adormite. Deplânge faptul că omul a ajuns o rasă galactică dementă, războinică și violentă, criminală față de alte rase pașnice și iubitoare ale Universului. Cât adevăr, mai ales acum, când războiul își arată chipul hidos! Orgolios, Poetul își vede demersurile răsplătite nu cu un banal Premiu Nobel, ci cu un Nobel Galactic! Din păcate, plecarea sa din închisoarea timpului, pe 27 martie 2021, nu va mai face posibil acest lucru. Sau, dimpotrivă, în locul unde se află, poetul e răsplătit cu lauri pentru strădaniile lui terriene.

Criticul de poezie Gheorghe Grigurcu îi face un sugestiv portret în prefața volumului Poemele Planetelor: „Înalt, osos, de-o vârstă imprecisă, ins afabil, gata de a oferi explicații vizitatorului, aidoma unui ghid avizat, asupra urbei de care e îndrăgostit, pare un duh discret al Bistriței, realizând legătura între trecutul cu oculte sugestii și prezentul cu frenezie deschis viitorului.” Cei care l-au cunoscut pe poet, știu că viața lui a fost legată indisolubil de Bistrița, de străzile, parcurile și oamenii ei. Omniprezent, poetul atrăgea atenția prin înfățișarea neglijentă, prin dispoziția la dialog. Ins incomod la nivelul discursului, a devenit o emblemă a Bistriței. Absența lui dintre noi o simțim nostalgic acum, la un an de la dispariție, când trecem prin locurile unde poposea altădată, pe străzile în care peripatetiza aristotelic. Nu degeaba se spune: Când un poet dispăre, o lume dispăre. Limba devine mai săracă, visele își pierd din profunzime.

Omagiem amintirea poetului. Recitind stufoasa producție poetică a lui Miloș, vom descoperi frumuseți pe care numai poetul le poate sublima. Cum, bunăoară, aceste fulgurații din volumul Biții memoriei: „Casele sunt păsări de piatră, / Ferestrele, aripile lor. // Sărbători de iarnă / Înjunghiind zăpada. // Suntem singuri, Doamne, Prea singuri sub cer. // Începutul lumii / A fost toamna/ Până și orbii văd aceasta! // Trei sfaturi pentru a înțelege zăpada. / Primul sfat: lubește zăpada cu inimă de copil! // Al doilea sfat: Privește zăpada cu ochi de copil! / Al treilea sfat: Învață zăpada în starea de a fi, mereu, copil!”

În Nume din cer, poate cea mai izutită carte a sa, poezia respiră delicate priveliști: „Lăudat fie chinul ce mi s-a dat/ Și alba fecioară, născând, neatinsă/ Ziua și noaptea stau cu mine la sfat/ În lumea ta îngenunchiată și ninsă.”

David Dorian

S-a stins din viață filosoful și eseistul,
Tudor Cățineanu

S-a stins din viață unul dintre președinții postrevoluționari ai radioului public, Tudor Cățineanu. S-a născut la 2 mai 1942, la Ocnița, jud. Bistrița-Năsăud.

Este absolvent al Facultății de Filologie (1964) și de Filosofie (1971) de la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. Este doctor în filosofie – din anul 1979[1].

A fost profesor la Școala Generală nr. 5 din Sighișoara, secretar literar la Teatrul de Stat din Turda și redactor la Editura Dacia (1970 – 1972).

În 1972 devine lector la secția de Filosofie a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, unde predă cursurile de Etică, Estetică, Filosofia Culturii, Axiologie, Introducere în teoria și practica presei.

În timpul carierei universitare, Cățineanu a fost mereu supravegheat de Securitate. Socruul său din prima căsătorie făcuse 15 ani de închisoare ca legionar, iar aceasta era o culpă foarte gravă care plana asupra sa, fără să aibă nicio vină.

Despre perioada din învățământ, profesorul Cățineanu își amintea: „Mi-am lăsat barbă când eram profesor, iar un moment dat, a venit o inspecție foarte dură de la Minister și de la partid care întorcea totul pe dos. Atunci, unul dintre inspectori m-a abordat pe holurile universității și mi-a atras atenția că dau un exemplu negativ pentru studenți pentru că port barbă. Atunci i-am dat următoarea replică: Partidul mă poate rade, dar nu mă poate bărbierii, adică mă poate rade din sistem, dar nu mă poate obliga să mă bărbieresc. A început să rădă și m-a lăsat în pace. Din când în când, aveam replici curajoase cu miez, dar nu agresive” povestește profesorul.”[2]

În paralel cu activitatea didactică, a înființat și a condus revista Napoca Universitară – fiind redactor șef (1972 – 1976) – și Cenaclul de filosofie „Diotima”.

În anul 1991 devine profesor și conducător de doctorate în domeniul Filosofia culturii și a istoriei.

În perioada 1990-1995 a fost Șeful Catedrei de Filosofie sistematică de la aceeași Universitate.

Mutându-se la București, a fost, mai întâi, consilier al directorului general al Societății Române de Radiodifuziune, iar în intervalul 27 septembrie 1995 – 15 noiembrie 1999 a fost Președinte-Director General al Societății Române de Radiodifuziune – în temeiul legii de organizare și funcționare a Radiodifuziunii –, perioadă în care a înființat, în 1997, Canalul Radio România Muzical.

„Am dat un concurs foarte sever. În comisie era domnul Tepelea și poetul Adrian Păunescu, care la sfârșitul examenului chiar m-a îmbrățișat. Din 12 concurenți, m-au ales pe mine. La radio, condiția era să nu fiu într-un partid politic”, spunea Cățineanu despre mandatul de președinte al SRR.

Despre colaborarea îndelungată cu Radioul, profesorul Cățineanu își amintea: „Colaboram la radio și mi-a trecut prin cap o idee interesantă și am înființat o rubrică: Vorbe auzite pe stradă. Leșeam pe stradă și din ceea ce auzeam, dacă ceva era interesant, dezbăteam apoi tema în emisiune. Îmi aduc aminte că trăgeam o țigară pe stradă la un moment dat, iar pe lângă mine a trecut un domn vârstnic foarte agitat cu fiul său. El i-a spus: Băi băiate, ți-am spus de atâtea ori că problemele sunt făcute ca să fie rezolvate, nu tot discutate și frecate. Observație extraordinară! După trei emisiuni am aflat cu tristețe că șeful de la radio a anulat rubrica considerând că este periculoasă”, adaugă Cățineanu.

După încheierea mandatului la conducerea SRR, va rămâne consilier al președintelui – director general al instituției.

În anul 1999, reîntră ca Profesor la Universitatea din București, la Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării. Aici a predat cursurile de Retorică și de Deontologia mass-media, obținând dreptul de conducător de doctorate în domeniul Științele Comunicării.

A conceput cursuri universitare (retorică, teoria valorilor, istoria filosofiei, istoria culturii).

A publicat în revistele de specialitate peste 200 de studii și a ținut circa 75 de conferințe publice, făcând proba unui talent oratoric deosebit.

Ca jurnalist, a înființat și a susținut rubrica „Unghiuri și antinomii” de la revista clujeană Steaua, publicând studii și eseuri și în alte reviste de profil, din țară și din străinătate.

Este autor al mai multor volume, între care „D.D. Roșca și filosofia românească”, 1979, „Structura unei sinteze filosofice”, 1981 – pentru care profesorul Tudor Cățineanu este distins cu Premiul revistei „Amfiteatru” pentru cea mai bună lucrare social-politică a anului[3], iar în anul 1985, a fost distins cu Premiul „Vasile Conta” al Academiei Române –, „Elemente de etică”, 2 vol., 1982 și 1987, „Constructe”, Editura Sinapsa, 2000 și „Echilibru și dezagregare. Antinomia eminesciană”, 2002, „Deontologia Mass-media”, 2009, „Configurații fizice” și exerciții metafizice”, 2013, „Deontologia Opiniei între Etică și Retorică”, Colecția Școala ardeleană de filosofie, 2015[4].

Drum bun, în lumină!

sursa Radio România

[1] https://m.facebook.com/radioromania.gaudeamus/photos/a.160952636070/10158005862301071/?type=3&source=57&__tn__=EH-R

[2] <http://romanalibera.ro/special/reportaje/fostul-director-al-radiodifuziunii-tudor-catineanu-partidul-ma-poate-rade-dar-nu-ma-poate-barbieri-247878>

[3] Titus Vijeu – Scrpita manent – Ghid biobibliografic al scriitorilor din Radio, Societatea Română de Radiodifuziune, București 2004

[4] http://www.uniuneascrititorilor-filialacluj.ro/detalii_membrii_418_CATINEANU-Tudor.html

Poetul David Dorian la 65 de ani

Vârstele omului și ale poetului sunt mai multe. După cum se cunoaște, se poate vorbi de o vârstă a aparenței, marcată de seninătate sau de riduri, de o vârstă care ține sea-mă de sănătate și face trimitere la ritmul fiziologic, biologic al organismului, de asemenea, despre o vârstă a conștiinței, o vârstă pe care poetul, omul, crede și trebuie să o aibă.

Firește că toate acestea sunt relative și se suprapun peste amprentele ființiale ale omului, peste posturile sale de găsit în trecerea anilor, în cotidian, ori în camera secretă a sufletului persoanei.

Poetul, ca însoțitor al omului, este o parte a calităților acestuia. Omul este purtat de poetul ajuns la maturitate, iar creatorul-stihuitor, prin posibilitățile sale, difuzează chipurile-posturile omului într-un spațiu imaginar, relația fiind similară cu cea dintre o undă electromagnetică și unda purtătoare, pe care întâia se modelează pentru a urma un parcurs țintit sau, pur și simplu, fără destinație. (David Dorian a fost în tinerețe inginer în mai multe specialități și paralela nu este întâmplătoare.) Dar despre cum omul poartă poetul sau poetul îl „cară” pe om, se poate glosa îndelung.

Poetul David Dorian, născut la 27 martie 1957, este bistrițean, cu ascendent nobiliară, petrecută în vecinătatea perimetrului gloriei voivodale maramureșene. Copilăria, tinerețea le-a petrecut în urbea care a crescut odată cu el și i-a transmis în peisajul cărților scrise și încă nescrise elemente ale toposului trecute în ficționalul care va deveni concret când viețuirea urbei își va fi sfârșit combustia. Dacă este citit bine se vor putea observa la tot „pasul textual” elemente ale structurii poetice imagine, având ca fundament amintiri depozitate în miraculoasa memorie din care țâșnesc neschimbate, proaspete, în timpul actului creator.

La vârsta pământească de 65 de ani, poetul nu este nici tânăr, nici bătrân, fiind din speța vates, dă seama de creșterea sa poetică, de maturitate și de așezarea omului între semenele statornice.

Doar prin prisma acumulărilor, a formării sale, poetul este un bătrân și a fost hărui cu șansa parcurgerii unui drum al grației, cu Homer și cohort de aleși care-l urmează în călătoria prin orașele și secolele poeziei, în spații umblate sau imginare, prin care a văzut frumusețea solară a vieții, tristețea perisabilității a toate din această lume și nimbul care incumbă viața eternă care ar putea fi.

Criticii, observatori atenți ai poeziilor lui David Dorian, găsesc rezonanțe magistral exprimate, din melancolia lui Cehov, a lui Bacovia, poate un ludic a la Mircea Ivănescu, parțial și cu o influență la nivelul strategiei și managementului titlurilor volumelor; dar în poezia lui David Dorian răsună toată poezia mare așa cum într-o compoziție muzicală clasică pare să se audă întreaga muzică, din toate secolele. Vocea acestei poezii este chiar a poetului David Dorian, prin amprenta personală, în marele concert al poeziei.

Dar nu căutarea influențelor este înțelepciunea cititorului, ci puțința de a vedea scriitorul în frumusețea și unitatea construcției celor douăsprezece volume de poezii ale lui David Dorian, în fruntea cărora stă Retorica ninsorii cu o formulă poetică de constanță, cu variațiunile și acumulările proprii fiecărei apariții editoriale. Ultimele șase volume, publicate până anul acesta, cu o densitate de unul sau două volume pe an, aduc în poezia lui David Dorian un timbre diferit, discursul liric exprimându-se prin o descripție fastuoasă a sentimentelor care trăiesc omul, o peisagistică sensibilă și un lustru de autentic al fiecărui poem.

Recapitulând vârstele vieții, poetul ritualizează farmecul anotimpurilor, dragostei, vieții într-un peisaj urban, cu străzi încărcate de zăpadă, case cu geamuri luminate prin care se aud armonii de pian, cu adolescenți care jubilează fumând o țigare, cu iubiți adolescenți mergând de mână pe Sugalet sau îmbrățișându-se în strada întunecată. De la concretețea volumelor dintr-o primă perioadă de creație, poetul a trecut parțial la un sonor carnavalesc, ritual al vieții tinere descoperite, ca ipostază, în plină maturitate creatoare.

Este opțiunea unei alegeri, este rezultatul unui spectacol diacronic al evoluției poetice? Nu putem să știm, ne limităm doar să observăm, să constatăm.

Opera lui David Dorian este o certitudine, fiind, nu numai după opinia noastră unul dintre cei mai interesați poeți ai generației sale, ai poeziei noastre de azi, și vârsta pe care o are reprezintă, aldămașul unor frumuseți poetice pe care poetul este capabil să ni le ofere și de acum încolo, până la centenar.

Victor Știr

Scenă în doi

În camera ei unde lumina cade oblic, glasurile străzii răsună; cum bilele rostogolindu-se.

O privea încântat, emoția să nu-i răpească imaginea de fruct;

Îi urmărea derutat buzele mici mișcându-se în jurul cuvintelor.

Și ochii neliniștiți în cutiuța pleoapelor.

Era chipul ei aplecat asupra flăcării șemineului; sau cuvintele lui i-au aprins obraji când i-a vorbit: dragostea e lumină oarbă. A schițat un zâmbet, și-a potrivit glasul

ca și cum i-ar citi condamnarea: de astăzi nedespărțim.

Și-a împreunat mâinile dând să plece. O po-vară nevăzută

i-a încovoiat umerii.

Dincolo de ferestre începea drumul întins;

o ninsoare cu tunete.

Pustiul

În altă viață vom fi puri și nerăbdători

– îi scriam. Dar dacă stăm acum și gândim, sunt atâtea vieți pentru multe femei singure.

De parcă în altă viață am descoperi lumina aceea îmbrățișând strada, ca o explozie,

și ploaia ce ne udă cu rafale de gânduri.

Ea nu exista, cu toate că se născuse;

anii când inspectam prin lentilele fumurii

linia întreruptă a vieții...

Îmi așezasem capul în poala ei, luasem în cătare vulpile toamnei, dealurile arse de brume, culorile din terfeloage venețiene.

Un tunet... și anotimpul s-a rostogolit,

vulpile au migrat în stepe; a rânjit pustiul.

Când ne trezim singuri, bem și cântăm: aleluia!

Strângem la piept iubita de singurătate.

Cuvintele

Lanuri de cuvinte prin care străbatem

alături de Învățător. Sunt zile de sabat când trecem chinuți de foame și sete. Ne aplecăm,

smulgem snopi de cuvinte,

le respirăm între degete; scuturăm pleava.

Adunăm boabe stinghere pe care

le mestecăm cu evlavie.

Miriști de cuvinte prin care umblăm,

ne tăiem tălpile, sângerăm nevăzut.

Pășim încrezători pe ape,

cum orbii pe raze; cum surzii pe țipete.

Ne călăuzește deasupra soarele negru; vâscos.

O respirație îndrăgostită de abisul mărilor.

Îmbrățișăm amintirea arzătoare

a locului unde cândva au fluturat brațele.

Cosmos

Noapte de iarnă, un adânc de nimic

în care te răstorni.

De-a berbeleacul, prin zodia peștilor.

Te dizolvi în singurătate.

Ah, sunt lumi ce-și întind tentaculele

fără să cunoască îmbrățișarea.

Călătorim spre flăcările raiului

fără să avem certitudinea lui.

Atunci, noapte bună.

Opriți măgăoaia!

Prin hublouri oarbe

ninge radioactiv.

Scur

Singurătatea se roagă duminica pe străzi.

Mă arunc de la înălțime; caldarâmul mă ia în primire,

mă împrășteie, mă întoarce pe dos.

Soarele îmi trimite o directă în ochi.

Mă reculeg, respir adânc, trag de timp, iau în brațe copacii,

mă agăț de toate necunoscutele.

Îmi aplec privirile când frumusețea ta de fildes traversează ringul și anunță... ultima repriză!

Duminică pașnică, dimineața adună zâmbete pioase.

În iarbă, furnicile construiesc cimitire.

Androgini

Făță în față, privindu-ne ciudat;

chipuri prelungi, îmbolnăvim primăvara.

În urma noastră plouă a singurătate,

se scutură lumina de păcate.

Cu spaimă și înfrigurare, în locul

unde să-ntălnim porțile trupului,

o netezime copilăroasă;

o umbră doar; mijind începutul.

Mo Na

Numele tău e un norișor verde ce-mi ocupă câmpia.

Orb de atâtea verde rătăcesc dus de mâinile tale subțiri,

din copilărie; mă privești soare stins

în lanuri de floarea soarelui, sub vârtejul stelelor.

Urci pe trepte de marmură,

cu neîncredere mă privești, spiridușă.

Trup ce se ia singur în brațe,

se caută în poduri cu ploi learcă de amintiri.

Sufletul

Îmi pregătesc coborârea în iad.

Iadul e o cârciumioară, la ferestre mușcate, obloane izbite de vânt.

La tejghea șade ea, consumatoarea de elixiri.

Cum șade-așa, picior peste picior,

își unduiește trupul ca o șuviță de apă

în care îmi răcoresc mâna.

Mă trezesc în lumina bătrână;

cerul acoperit de un văl

prin care păsări nu zboară;

sufletul – o zăpadă murdară.

Reverie de iarnă

Tu stai pe mess și-mi scrii la două mâini ca și cum

te-ai dezlănțui la pian. Se și aude o apă de munte...

Zăpezile rămase de la Crăciun au înnegrit fețe de mort,

cerul s-a limpezit ca vinul în molicuina paharelor.

Sângele s-a ivit în broboane,

binecuvântând noaptea tăierii; noaptea plecării.

În vid de argint vor pluti măruntaie...

De astăzi va ninge grozav

peste tristețea manechinului; sfori de zăpadă;

o lumină fricoasă va băjbăi peste chipuri arse.

De astăzi vom decreta armistițiul cu amintirile,

vom traversa perspectiva îngustă, ușor însoțită;

ne vom așeza tăcuți înaintea samovarului,

vom turna ceaiul, vom trage un pui de somn.

Drăguță Sonia, sărmane unchiule Vania,

vom lipsi din peisaj o mie de ani.

(Din antologia Inorog de iarnă, Ed. Școala Ardeleană)

Ion Buzași

Bucuria lecturii

(după ce am închis cartea **Frontiere etnologice** de **Menuț Maximinian**, Editura Charmides, Bistrița, 2021)

Scriitorul Menuț Maximinian îmi face din când în când bucuria dăruirii unor cărți de poezie, articole de critică literară. Am și vrut într-o vreme să scriu, după titlul unei poezii de Coșbuc, poet drag nouă celor din mândra Țară a Năsăudului, poet și critic, fără a relua firul epic al baladei, ci a prezenta cărțile de poezie, urmate de cele de critică literară.

Dar Menuț Maximinian este și un harnic publicist, este puțin spus acest lucru, pentru că este un publicist total, aproape niciunul din geniile publicistice nu a rămas necultivat de pana sa harnică. Ultima carte pe care mi-a trimis-o de curând, „Frontiere etnologice”, nu este numai o carte de publicistică și, dacă mi s-ar cere să fac o încadrare aproximativă (ca orice încercare), aş zice că este o carte de psihologie culturală cu inserții de istoria culturii populare, etnologie și beletristică.

Frontierele etnologice marchează Țara Năsăudului pe care Menuț Maximinian o cunoaște ca puțini alții din condeierii năsăudeni, o cunoaște nu numai din scris, ci și din frecvențele sale drumeții în ținutul năsăudean, drumeții făcute aproape totdeauna cu rosturi culturale, la care se adaugă o bogată și temeinică lectură. Despre această carte s-au scris meritate cuvinte de apreciere de către etnologi și folcloriști, nu numai năsăudeni, remarcând cu toții bogăția și diversitatea aspectelor sociologice, etnologice și folclorice.

Avem un prim capitol de istoria folcloristicii, consacrat unor precursori ca Vasile Alecsandri, cel care prin celebra culegere de „Poezii populare ale românilor” (1852) a arătat bogăția și valoarea artistică a acestei „comori naționale”, urmează, într-un mod cât se poate de firesc, o prezentare a „părintelui și cobzarului Barbu Lăutaru” ce-a cântat „pe la domnii și la mândre cununii”, nemurit de bardul de la Mircești într-un tablou dramatic, cu versuri din care am citat și care-i plăceau atât de mult și lui Eminescu și le cânta în momentele sale de odihnă sufletească și dulce amintire a trecutului și a cântecului popular, aduse în actualitate de figura unui cărturar năsăudean, aproape necunoscut, Vasile. Gr. Borgovan, un mare pedagog, apreciat de Alexandru Odobescu, un memorialist din stripea lui Creangă, autorul unei opere ce reia titlul cărții humuleșteanului, „Amintiri din copilărie” și este versiunea transilvană a oricărei vârste fericite, în opera căruia Menuț Maximinian identifică aspecte etnologice interesante, iar în Pastoralele Mitropolitului-scriitor Bartolomeu Anania subliniază preferința ilustrării adevărilor creștine legate de marile sărbători prin fragmente din frumoasele noastre colinde.

Dintre capitolele cărții, toate interesante și bogat informate, pe mine m-a încântat - nu e nicio exagerare - capitolul Portrete, pentru că m-a făcut să re trăiesc emoțiile pe care le-am încercat în vacanțele estivale ale anilor de școală primară, gimnazială și liceu, pe care pe petreceam la Salva, la bunicii mei materni. Așa am aflat de neînfriatul moș Tănase Todoran din Bichigiu, care înaintea lui Horea îndură suplicii morții pentru credință, evocarea fiind completată de Balada lui Tănase Todoran, culeasă (și interpretată) de Valeria Peter Predescu. Salva este locul de naștere a unor celebre cântărețe de muzică populară: Maria Peter, Maria Butaciu, cărora le dedică pagini de evocare emoționantă. Și Valeria Peter Predescu poate fi socotită cel puțin în parte „sălăuanca” pentru că „tâna” ei era din satul frumos de pe malul Sălăuței.

Trebuie să recunosc aceste aprecieri sunt subiective; am re trăit paginile scrise de Menuț Maximinian care ne arată zestrea moștenită, câtă mai este a folclorului năsăudean, căci unele pagini arată și o „citadinizare” artificială a satului, a pericolului pierderii acestor frumuseți ale simțirii și graiului popular. De aceea, elogiul celor care și pe străine meleaguri duc „toată zestrea noastră”, cum spune sălăuanca Ica Tomi din Madrid, atenuează mahnirea noastră, dându-ne speranța în trăinicia folclorului nostru.

Nicolae Avram

Printre cărți

Resemnarea (întru ființă) a poetului Marinel Săsărman din Beclean

Poetul Marinel Săsărman, născut pe data de 5 aprilie 1954, în Bungard, județul Mureș, nu mai e de mult printre noi. Pentru mine, omul pe care l-am cunoscut, cu care am bătut străzile Becleanului în căutarea „adevărului absolut”, e cât se poate de viu. Renaște mereu întotdeauna când îi deschid cartea. Așa cum iau ființă, în mintea mea, poezi precum Aurel Onișor, Luca Onul, Viorel Paraschivoiu, George Gavriliuțiu. Vii în conștiința mea, atât cât o am.

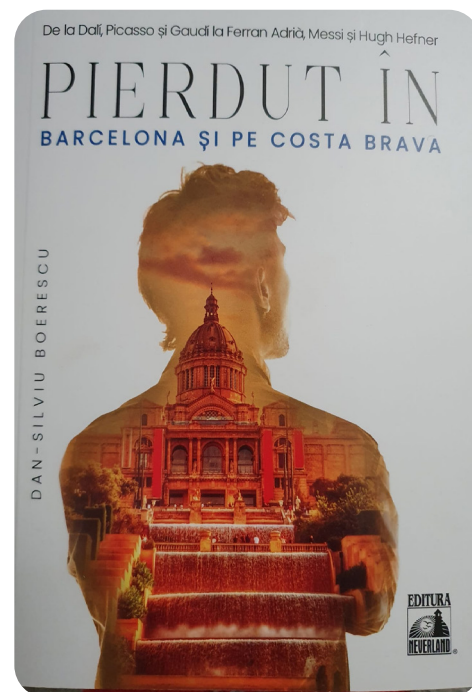
Marinel Săsărman a fost alături de Simion Rusu, graficianul revistei „Izvoare” a Casei de copii Beclean (unde am fost redactor împreună cu Aurel Onișor și Liviu Dănilă), coordonată de regretatul profesor (educator prin excelență), poetul George Gavriliuțiu. Marinel Săsărman a lucrat ca pedagog la Casa de copii Beclean.

Cât timp a trăit, nu-mi amintesc să fi publicat vreo poezie pe undeva, dar a fost cunoscut, în cercul de literați ai Becleanului și nu numai, ca un impresionant grafician. La început, când i-am văzut lucrările de grafică, am încercat să-mi conturez niște gânduri. Pe urmă am înțeles că singura șansă de a mă bucura de ele este să le privesc. Să mă bucur de ele ca și cum aş fi ascultat o simfonie. O compoziție pe care am redescoperit-o cu uimire în cartea sa de poezii „Resemnarea de a fi” (Editura Todescu, Cluj Napoca, 2004).

Toată acea compoziție muzicală atât de familiară aveam s-o reîntâlnesc în imaginarul său poetic. Am regăsit, ca pe niște daruri ale copilăriei, linii și forme transfigurate în frumoase expresii poetice. Există în poezia lui Marinel Săsărman locuri/teme (mama, tata, iubita) la care revine mereu. Apoi sesizăm nostalgii, revolte, care pendulează între vis și realitate. Precum în lucrările de grafică. Pentru poetul Marinel Săsărman, lumea e asemeni unui antropofag care se autodevoră. Omul, în comparație cu neantul, precum zice Pascal, e nimic. Șansa poetului este de a se desemna. El trebuie să se împace cu o lume pe care nu o poate suporta. O desemnare de a fi (zu sein) care dovedește, în cele din urmă, măreția sa (referitor la o problemă filosofică): m-am săturat să fiu omul care sunt, omul care bate aceleași străzi, din același oraș, care evadează atât de întâmplător undeva, în aceeași țară, din aceeași casă și care se întoarce atât de sigur, de repede și de obosit la ușa și în patul aceleași camere, mereu la fel și de la început, blestemat să-și macine viața cu aceleași idei când universul n-are cap și coadă, doar o burtă necuprinsă și flămândă, cu întrebări și răspunsuri ce se mănâncă între ele ca un canibal mestecându-se de la degete până la limbă!

PS: E de apreciat strădania fiicei poetului, Sorana Nagy, de a scoate la lumină lucrările de grafică și poeziile tatălui ei, Marinel Săsărman. La circa o lună și jumătate de la trecerea lui în neînțință (16 octombrie 2004), Sorana (care apare în fotografie cu tatăl ei), a reușit să organizeze în perioada 30 noiembrie -10.12.2004, în colaborare cu Centrul Cultural Internațional CAISA din Helsinki, o expoziție. Post mortem. Expoziția, după cum ne spune Sorana, a fost aprobată în urma unei vizite a poetului din Beclean în Finlanda, cu un an înainte de decesul său. O expoziție a unui poet lucid, reprezentativ din Beclean, dublat de un mare grafician.

Cărți primite la redacție

Casele-muzeu din comuna Șanț

Casa specifică localității Șanț, județul Bistrița-Năsăud, din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului XX are cinci încăperi, dintre care trei odăi de locuit și două camere.

Construită din bârne de brad, tăiate cu fierăstrăul în patru fețe, îmbinate la capete în „coadă de rândunică” sau cheutori (ceteri) și ridicată pe o temelie înaltă din piatră de râu spartă și șlefuită, casa, impunătoare prin dimensiuni, are pe trei laturi un cerdac (târnat) larg, cu balustradă înfundată cu scândură finisată pe latura exterioară și cu stâlpi de susținere (bandori) ciopliți pe patru fețe, având muchiiile teșite și ornamente la capătul de sub streșină. Scara de lemn, așezată pe mijlocul fațadei, având în capul ei, la centru, un stâlp în formă de cruce, dispus la distanțe egale de cei laterali, duce spre o intrare alcătuită din două uși, amândouă cu acces în aceeași încăpere, tindă. La unele case lipsește acest stâlp în formă de cruce, iar intrarea se face pe o singură ușă. La unele construcții, scări principale i se adaugă o scară secundară fie în partea din față, cu acces din drum, fie în spate, cu ieșire în curte, spre acareturi (celturi). Celor care se întreabă la ce bun două uși care duc în aceeași tindă le răspundem că, după datina locului, întâiul născut, băiat sau fată, după căsătorie, rămânea în casă. Pentru a se separa de părinți, ridica un perete pe mijlocul și în lungul tindei, rezultând, astfel, două locuințe.

Construită în patru pereți, fără tavan, tindă are scara de urcat în pod, vatra de gătit (ploatn), oblonul de acces în pivniță, războiul de țesut (stative) și diferite obiecte necesare unei gospodării. Uneori, vatra de gătit și cuptorul se găsesc în camera de locuit. Din tindă, se pătrunde într-o parte și în alta în câte o încăpere spațioasă, una, odaia de paradă (casa de paradă), aflată la stradă, alta, odaia de locuit, fiecare fiind luminată de patru ferestre mari, două în față și două pe perețele opus ușii de acces. Cele două încăperi au câte o cameră, lungă și îngustă, cu destinație precisă, camera cu alimente, cu acces din camera de locuit, și camera cu lăzile de zestre și cu depozitul de lână, cu intrare din camera de paradă, camerele fiind luminate de câte o fereastră în rând cu celelalte două de pe latura scurtă a casei. La unele locuințe, accesul în camere se face din tindă. Ambele odăi sunt mobilate identic, două paturi învelite cu cergă din lână, de regulă, în carouri albe și negre sau negre și roșii, cu perne la capătăi, între ele se află lavița înfundată, cu spătar (lăițer), și masa acoperită cu țesături înflorate, pe două laturi, lada cu hainele de pat și îmbrăcăminte, un dulap (podșor), pe pereți sunt prinse cuiere din lemn cu decorațiuni florale, în care sunt agățate farfurii (blide) de porțelan sau de lut și ștergare (cingeauă) țesute cu diferite motive, icoane pictate pe sticlă, oglindă cu rama sculptată și păretar țesut în război, lat de aproape un metru, îmbrăcând pereții, cam pe la jumătatea lor, lăsând libere ferestrele. Acoperișul casei, în patru ape, are două lucarne, așezate simetric pe panta dinspre scara principală, amândouă cu rolul de a asigura iluminarea podului și eliminarea fumului. Lipsa hornului este consecința fumăritului,

o dare (impozit) prevăzută pentru fiecare coș de fum, în secolul al XVII-lea, care reprezenta o povară pentru locuitori. Deși nejustificată, practica ridicării caselor fără horn s-a menținut.

Din comuna Șanț, trei astfel de case au fost cumpărate, demolate și recondiționate în incinta unor muzee și a unei mănăstiri. Să le luăm pe rând.

În primăvara anului 1936, prin echipa regală, condusă de sociologul Dimitrie Gusti, s-a cumpărat o casă din comună (ridicată în 1876, proprietar Emilian Grapini), de pe strada Grăpinarilor, a fost transportată la București, sub conducerea lui Nicolae Popescu, șef de echipă, și recondiționată în muzeul satului, azi Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”. La reconstrucția imobilului au participat patru meșteri din comuna Șanț, precum și proprietarul Emilian Grapini. În 1936, la inaugurarea muzeului, au luat parte, ca invitați ai academicianului Dimitrie Gusti, tinerii Sângeorzan Iosif și Sângeorzan Reghina – mirii din filmul „Satul Șanț” (realizat în 1935 de către Henry H. Stahl și Tudor Posmantir, membri ai echipei regale) și fini ai lui Dimitrie Gusti, nașa din același film, Grapini Octavia, cu soțul Grapini Timotei, învățătorul Cotu Cosma cu soția Zamfira, precum și învățătorii Văsieș Alexa și Ilieș Lazăr, cu toții fiind cazați în această casă. Muzeul Național al

Satului „Dimitrie Gusti”, în perioada 17-19 mai 2019, a organizat sărbătoarea „Zilele Muzeului Satului”, prilejuită de împlinirea a 83 de ani de existență. Printre invitații de marcă s-a aflat și Teatrul Nescris „Constantin Iugan”, cea mai veche trupă de teatru comunitar din țară, marcă înregistrată a Șanțului. De-a lungul vremii, „Casa Șanțului”, cum este numită, a avut nevoie de reparații. Primăria și Consiliul local din Șanț au răspuns de fiecare dată solicitării conducerii muzeului. Astfel, o echipă de meșteri locali, condusă de Pomohaci Leontin, a executat reparații în luna iulie 1985, iar în toamna anului 2019, o altă echipă de meseriași, sub conducerea medicului Leon Anca, a participat la renovarea casei, din echipă făcând parte Zaharia Gălan, Constantin Dumitru, Octavian Mihai (tatăl), Octavian Mihai (fiul), Florea Olari, Sevestian Marte și Ion Boancăș. Materialele au fost asigurate de Sylvania International Prod, din cadrul grupului de firme M.I.S. GRUP SRL.

Fiind amplasată în incinta muzeului, chiar în apropierea intrării, casa de la Șanț se bucură de vizita unui numeros public. Ea a fost vizitată de-a lungul vremii de mari personalități politice, culturale și de altă natură ale lumii. Bunăoară, în 24 august 2017, președintele Emmanuel Macron și prima doamnă a Franței, însoțiți de președintele Klaus Iohannis și prima doamnă a României, i-au trecut pragul.

Cea de-a doua casă se află în curtea interioară a Muzeului Județean Bistrița-Năsăud/ Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud. Este fosta locuință a lui Sas Pompei, de pe strada Grăpinarilor, construită la sfârșitul secolului al XIX-lea (Sas Pompei s-a născut în 1896 în această casă), peste drum de casa lui Emilian Grapini, dusă la București. Ea a fost cumpărată și strămutată în primăvara anului 1991. Contractul de vânzare-cumpărare s-a semnat în 1990. Este amplasată în spatele curții, lângă casa din Archiud. Pe lângă scara principală de acces, mai are o scară laterală de intrare în cerdac, iar din cerdac se intră în tindă pe o singură ușă.

Mănăstirea Izbu din județul Bihor a marcat sărbătorirea Centenarului Marii Uniri într-un mod unic, a cumpărat, în 2018, casa veche de o sută de ani (din 1918) a șanțeanului Titu Ilieșiu și a strămutat-o în incinta mănăstirii, transformând-o în „Casă muzeu”. Din păcate, fundația fiind turnată înainte de strămutarea imobilului și fiind transmise greșit dimensiunile (lățimea) acestuia, casa recondiționată și-a pierdut camerele din spate și lungimea reală a tindei. Înzestrarea și împodobirea interioarelor s-a făcut cu mobilier, țesături, cusături și diferite obiecte de uz casnic vechi donate de cei trei interpreți de muzică populară din localitate Viorica Hojda, Lucreția Pomohaci și Dănilă Filipoi, fiecare amenajând câte o încăpere.

Celor trei case-muzeu, li se adaugă casa, cu etaj, din comuna Șanț, a părintelui Pamfilu Grapini (1855 – 1949), considerată cea mai veche din localitate (1860). A fost renovată și transformată în Casa Muzeu „Pamfilu Grapini”, cu toate că, din păcate, încă nu are această destinație.

Redacția:

Se distribuie gratuit împreună cu ziarul Răsunetul

Marcă înregistrată

Redactor șef: Menuț Maximilian; **Editor coordonator:** Gabriela Ciornei; **Redactori:** Icu Crăciun, Vasile Vidican; **Prezentare grafică:** Maxim Dumitraș; **Tehnoredactare:** Claudiu Moldoveanu

Societatea Scriitorilor din Bistrița-Năsăud: Irina Petraș - președinte de onoare, Menuț Maximilian - președinte, Icu Crăciun, Vasile George Dâncu, Virgil Rațiu - vicepreședinți

Adresa: str. Bistricioarei nr. 6, Bistrița - jud. Bistrița-Năsăud; email: rasunetul@rasunetul.ro, menutmaximilian@yahoo.com.